Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 206 (1956) ♦ Вівторок, 27 жовтня 1998 року ♦ Ціна договірна

Судді і депутати не можуть бути підлеглими

Зустріч Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка та його заступників із головою та суддями Конституційного суду була зумовлена прагненням керівництва законодавчого органу взаємодіяти та співпрацювати з органом конституційної юрисдикції, об'єднати зусилля з іншими гілками влади для пошуку шляхів виходу з кризи. Адже незалежна судова влада, як наголосив Олександр Ткаченко, — одна з головних ознак демократизації нашого суспільства.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Прийнято законодавцем

Минулого тижня сесія Верховної Ради України прийняла 20 законів і постанов

У першому читанні прийнято 11 законопроектів. Серед них:

- ✓ про державне оборонне замовлення;
- ✓ проект антидемпінгового кодексу;
- ✓ про захист національного товаровиробника від імпортних поставок, які є об'єктами демпінгу;
- ✓ про вжиття спеціальних заходів щодо імпорту в Україну товарів та про внесення змін до законів «Про систему оподаткування, «Про Єдиний митний тариф», «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- ✓ про столицю України — місто-герой Київ.

У другому читанні ухвалено доповнення до Закону «Про телебачення і радіомовлення».

Встановлено величину вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної заробітної плати з 1 жовтня 1998 року. Вони, відповідно, становлять 118,6 гривні та 148 гривень.

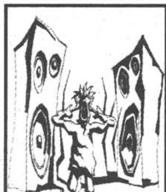
Вісім принципів емісії

7

На Донбасі знайшли пророків

11

Останні з могікан

13

Кабмін забрав останнє — тепло домашнього вогнища

Постановою Кабінету міністрів України від 16.06. 1998 р. № 910 затверджено нові норми забезпечення побутовим вугіллям окремих категорій населення.

Зазначені норми застосовуються до категорій населення, визначених п.18 «Положення про соціальний захист неперспективних вугледобувних і вуглепереробних підприємств Міністерства вугільної промисловості», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 28.06.1997 р. № 623 (623-97 п.).

(Закінчення на 6-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

○ Єдиний енергоблок Хмельницької АЕС зупинено для планової перевірки.

○ Протягом вихідних у Дніпропетровській і Донецькій областях загинули двоє гірників.

○ Сьогодні в Криму починаються Дні української преси і книги.

○ У столичному Національному виставковому центрі проходить виставка «Ливмаш-Верстатометал-Зварювання».

P.S.

Постанова Верховної Ради України

Про звіт головного редактора газети «Голос України» Правденка С. М.

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Звіт головного редактора газети «Голос України» Правденка С. М. взяти до відома.

2. Редакції газети «Голос України» більше уваги приділяти аналізу практики застосування нормативно-правових актів, висвітленню соціально-економічного стану суспільства, контролю за використанням коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, додержанню і вдосконаленню податкового законодавства, проблемам бюджетної політики.

3. Встановити, що видавцем газети «Голос України» є Верховна Рада України.

4. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації розробити проект Положення про редакційну раду газети «Голос України», підготувати пропозиції про її склад і подати відповідні проекти на розгляд Верховної Ради України.

5. Встановити, що кожна депутатська фракція (група), а також кожен комітет Верховної Ради України мають у газеті «Голос України» щомісячну квоту в обсязі газетної сторінки формату А-3, пропорційну чисельності депутатської фракції (групи) і комітету. Вказана квота при невикористанні не переходить на наступний місяць. Кожен позафракційний народний депутат України має річну квоту в обсязі однієї газетної сторінки цього формату, якою може повністю або частково поступатися іншому народному депутатові України.

Голова Верховної Ради України
О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
22 жовтня 1998 року.
№ 209-XIV

Нові ініціативи для Європи

Голова Верховної Ради України Олександр Ткаченко взяв участь у роботі 2-ї Конференції голів парламентів країн—членів Центральноєвропейської ініціативи, яка відбулася в Граці (Австрія).

Олександр Ткаченко у своєму виступі привернув увагу до проблем нелегальної міграції, яка стала болючою міжнародною проблемою. Він також проаналізував основні важелі парламентського контролю в Україні, згадавши про парламентські слухання та дні уряду у Верховній Раді. Глава парламенту повідомив про створення у ВР спеціальної контрольної комісії з питань приватизації.

У Граці О. Ткаченко провів зустрічі з Головою Національної Ради Австрії Хайнцем Фішером, Головою Сабору (парламенту Хорватії) Влатко Павлетичем та Головою Державних Зборів Угорщини Яношем Адером.

На знімку: українська делегація під час роботи.

Судді і депутати не можуть бути підлеглими

(Початок на 1-й стор.).

За два роки діяльності до Конституційного суду надійшло понад 7,5 тисячі звернень, прийнято до розгляду 115 справ, із них у 92 відмовлено у відкритті конституційних проваджень, у 23 справах прийнято рішення. Однак, як зазначив голова КС Іван Тимченко, орган конституційної юрисдикції має у своїй роботі певні труднощі. По-перше, це неприведення законодавства у відповідність з Основним Законом, суперечності в законодавчих актах, неоднозначне тлумачення законів. По-друге, заважають прогалини у законодавстві: в Конституції є більш як 100 посилань на те, що конкретні питання регулюються законами. А багато з них ще не прийнято.

Іван Тимченко порушив також проблему неповного фінансування КС.

Учасники дискусії звернули увагу на відсутність механізму виконання рішень органу конституційної юрисдикції, правових важелів впливу, на недосконалість Закону «Про Конституційний суд». Йшлося також про необхідність постійного представника Верховної Ради у КС. Обговорено ряд важливих питань конституційного судочинства.

«Верховну Раду і Конституційний суд єднає те, що обидва органи — найвищий законодавчий і найвищий судовий — не мають права бути комусь підпорядкованими і виконувати чиєсь завдання, — сказав, підбиваючи підсумок зустрічі, Голова парламенту. — У ВР має бути оголошено мораторій на політичне протистояння і зосереджено зусилля на прийнятті національної програми відродження економіки України, необхідних законів для вдосконалення правової системи».

Юліана ШЕВЧУК.

У номер

● *Полтава*

Кременчук зробив вибір

За досить високої активності минулої неділі в Кременчуку обирали міського голову, бо березнева гонка претендентів на цю посаду пройшла з порушеннями виборчого законодавства. Як і очікувалося, реально на перемогу претендували троє — в. о. міського голови Іван Пономаренко, бізнесмен Олег Надоша і голова Крюківської райради міста Андрій Коваленко. Прогнозів не бракувало, та найточнішими виявилися самі виборці. За попередніми даними, оприлюдненими виборчою комісією, з відривом майже у три тисячі голосів переміг 34-річний директор СП "Золота арка" Олег Надоша, йому віддали свої симпатії більш як 34 тисячі кременчужан.

● *Одеса*

Навіть «круїзи» є на «Сі Бризі»

В Одесі відбулася офіційна церемонія відкриття спільних україно-американських військових навчань «Сі Бриз-98». Бойові кораблі — загалом близько трьох десятків одиниць — зосередилися в Одеській гавані заздалегідь. Морякам була надана можливість зробити ознайомчий «круїз» містом, поспілкуватися з одеситами. Навчання матимуть дві фази — морську та сухопутну. Сьогодні вони розпочинаються у північно-західній частині Чорного моря, а через кілька днів переміститься на полігон Широкий лан під Миколаєвом. Мета навчань — надання гуманітарної допомоги населенню умовної країни, що зазнала стихійного лиха. Окрім виконання пов'язаних з цим пошуково-рятувальних заходів, виконуватимуться також завдання щодо забезпечення ембарго на нелегальне постачання зброї, захисту миротворчих сил у регіоні, деякі інші.

Нагороди депутатам і працівникам секретаріату Верховної Ради

Заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук за дорученням Президента України вручив групі депутатів і працівників Секретаріату парламенту ордени «За заслуги» III ступеня. Це — відзнака за вагомий особистий внесок у законодавчу діяльність Верховної Ради з нагоди сьомої річниці Незалежності України, яку нещодавно святкував український народ.

Віктор Медведчук привітав нагороджених, висловив теплі й щирі слова вдячності за їх роботу. Він зазначив, що, на його думку, настав час, щоб прийняти відповідний закон про державні нагороди.

Прес-служба Верховної Ради України.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У комітетах Верховної Ради України

Подання Генпрокуророві повернули

Подання Генерального прокурора України Михайла Потебенька «Про давання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності та арешт народного депутата Миколи Агафонова», а також заява Миколи Агафонова були предметом розгляду та обговорення на засіданні Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи ВР.

Депутати відзначали, повідомив голова цього комітету Віктор Омеліч, що, відповідно до вимог частини 2 ст. 9.6.1 Регламенту Верховної Ради України, «подання про давання згоди на притягнення до відповідальності депутата повинні бути мотивовані, містити конкретні факти і докази з долученням матеріалів, що підтверджують обвинувачення у скоєнні суспільно небезпечного діяння або адміністративного проступку, за які стягнення накладаються в судовому порядку». Однак, як відзначали народні депутати, у поданні не містяться конкретні докази та документи, які підтверджували б скоєння М. Агафоновим суспільно небезпечного діяння або адміністративного проступку. З цього приводу члени комітету висловили зауваження на адресу Генерального прокурора. Водночас народний депутат України М. Агафонов подав до комітету письмове пояснення, в якому спростовує обвинувачення на свою адресу і заявляє, що подання безпідставне і необгрунтоване.

Тож, на переконання депутатів, комітет позбавлений можливості зробити об'єктивний висновок і доповісти його Верховній Раді.

У зв'язку з тим, що подання Генерального прокурора України Михайла Потебенька «Про давання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності та арешт народного депутата України Миколи Агафонова» не відповідає вимогам частини 2 ст. 9.6.1 Регламенту Верховної Ради, повернути його Генеральній прокуратурі України — таке рішення комітету ВР.

Звернення членів фракції Комуністичної партії України

Український народ уважно, з великою тривогою стежить за подіями навколо Федеративної Республіки Югославія.

«Світові миротворці», а саме так звуть себе США і НАТО, намагаються остаточно знищити залишки національної незалежності, встановити на Балканах режим американського чобота, панування нового господаря Планети.

Події довкола Косова, звинувачення уряду Сербії в геноциді албанського населення Косова — приклад брехні, безмежної обробки світового співтовариства в напрямі підтримки агресивної політики США — дійсного господаря НАТО.

Народи світу повинні зупинити агресора, не дати американським і натовським генералам приступити до варварських бомбардувань мирного населення Югославії.

США і НАТО ніколи не були й не будуть дійсними творцями миру і дружби між народами.

Зміст їх стратегічних планів — установлення світового панування американського долара, роз'єднання народів, перетворення їх на рабів американського капіталу. Ми, народні депутати України — члени Всеукраїнського об'єднання «Союз радянських офіцерів», висловлюємо рішучий протест проти агресивних дій США і НАТО проти слов'янських народів на Балканах.

Ми звертаємося до всіх, кому дорогі свобода і незалежність Батьківщини, до ветеранів Збройних сил та тих, хто служить, виступати на захист братів-сербів.

Ми звертаємося до депутатів — діячів культури і мистецтв, чия творча діяльність утверджувала й утверджує вищі ідеали гуманізму.

Ми звертаємося до депутатів — всесвітньо відомих учених — академіків, докторів наук, професорів, які завжди боролися проти варварства в усіх його проявах.

Ми звертаємося до депутатів — видатних спортсменів, які своєю майстерністю завжди прославляли красу, людяність, боролися за зміцнення миру між народами.

Своє слово протесту мусять сказати депутати, які вважають себе, а воно так і є, політиками всесвітньо відомими: колишні президенти, голови ВР, прем'єр-міністри.

До якого ж цинізму всі ми дійшли, щоб забути прості людські істини.

У цей час і служителі культу, народні депутати, мабуть, забули свою головну заповідь, яка сьогодні лунає над усією Європою: не вбий.

То піднімімо спільний голос депутатів ВР України на захист народів Югославії.

Ми вимагаємо від уряду України чіткої позиції осуду агресивних намагань НАТО.

Ми звертаємося до Верховної Ради України створити комісію з народних депутатів для надання практичної допомоги Федеративній Республіці Югославія.

Верховна Рада повинна залишити за собою право надати братам-сербам допомогу зброєю, військовою технікою для захисту свого суверенітету і національної незалежності.

Ми звертаємося до Президента України з вимогою: якщо НАТО допустить бомбардування Югославії, відмовитися від договору з НАТО «Партнерство заради миру», скасувати «Згоду про спільну оборону України і НАТО», анулювати дії «Хартії про особливе партнерство України і НАТО».

Ми всі розуміємо, як легко пожежу війни запалити і як важко її загасити.

Не допустимо бомбардування Югославії НАТО. Бо сьогодні Югославія — завтра Україна.

А. ДОМАНСЬКИЙ,
В. МОІСЕЄНКО,
А. СТРОГАНОВ,
народні депутати України.

Слово і справа

У ПЕРЕРВІ між пленарними засіданнями заступник Голови Верховної Ради України Віктор Медведчук і народний депутат Григорій Суркіс чотири дні працювали в своїх округах на Закарпатті, де провели зустрічі з виборцями. Усіх бід і тривог, з якими зверталися до своїх депутатів жителі Міжгір'я, Виноградівщини, Іршавщини, Мукачівщини, Свалявщини, Воловеччини, не перерахувати. Тут дуже гостро стоять проблеми, пов'язані з безкоштовним навчанням дітей, виплатою пенсій, поверненням трудових заощаджень, створенням робочих місць. На жаль, всі вони характерні сьогодні не лише для Закарпаття, а й для всієї України. Однак зустрічі Віктора Медведчука і Григорія Суркіса з виборцями формальними назвати не можна, оскільки питання, що хвилюють закарпатців, вимагали від депутатів не обіцянок і закликів, а конкретних рішень. І такі рішення вже є.

Багатодітним сім'ям надана допомога — взуття, одяг, продукти харчування. Інвалідам виділено 8 спеціальних колясок. Із власних заощаджень Віктор Медведчук і Григорій Суркіс надали матеріальну допомогу тим, хто її потребує. Ними вирішено також питання щодо придбання для Іршавської районної центральної лікарні обладнання рентгенівського кабінету на суму 80 тис. доларів США.

У ході своєї робочої поїздки Віктор Медведчук і Григорій Суркіс взяли участь в урочистій церемонії підключення до газопроводу сіл Брід і Крайня Мартінка на Іршавщині. І тут вони були не просто почесними гостями. Річ у тім, що рік тому саме вони створили в регіоні Центр сприяння розвитку Закарпаття, одним з напрямів діяльності якого і стала газифікація населених пунктів. За час своєї діяльності центр вже надав десяткам сіл Закарпаття кошти для прокладання відведення від магістрального газопроводу і ось тепер кількість газифікованих сіл на Іршавщині збільшилася ще на два. Не треба пояснювати, що це означає для їхніх жителів.

Зазначимо лише, що вони змогли в черговий раз переконатися, що їх обранці Віктор Медведчук і Григорій Суркіс свої обіцянки завжди виконують.

Давно відомо, що демонструвати турботу про благополуччя народу загалом набагато легше, ніж надавати конкретну допомогу людині. Перше вимагає тільки красивих слів. Друге неможливе без конкретних справ. І приємно усвідомлювати, що у нас є депутати, чиї слова зі справами не розходяться.

Микола КОВТУН.

У Центральній виборчій комісії

На черговому засіданні Центральної виборчої комісії, яке відбулося 23 жовтня під головуванням М. Рябця, було детально розглянуто окремі питання проведення повторних виборів народного депутата України в одномандатному виборчому окрузі № 221 (м. Київ).

Зокрема, комісія проаналізувала виконання пункту 3 своєї постанови від 14 вересня 1998 року № 499 «Про призначення повторних виборів народного депутата України в одномандатному виборчому окрузі № 221 м. Києва».

Член Центрвиборчкому О. Гашицький доповів, що в результаті перевірки дотримання законності під час утворення дільничних виборчих комісій у виборчому окрузі № 221 та під час внесення змін до їх складів виявлено низку порушень Закону України «Про вибори народних депутатів України». Так, мали місце факти внесення змін до складів дільничних виборчих комісій на території округу не за рішеннями сесій районних рад м. Києва, як того вимагає чинне законодавство, а внаслідок одноосібних рішень голів чи інших посадових осіб Шевченківської, Мінської й Подільської рад, без належних підстав. Часом такі дії дозволяли собі голови дільничних комісій.

Взявши до відома цю інформацію, Центральна виборча комісія, керуючись пунктом 3 статті 14 Закону України «Про Центральну виборчу комісію» та пунктом 1 статті 11 Закону України «Про вибори народних депутатів України», зобов'язала Мінську, Подільську і Шевченківську районні ради м. Києва усунути порушення, допущені під час формування дільничних виборчих комісій в окрузі, а також терміново розглянути це питання на сесіях районних рад. До 3 листопада вони мають поінформувати Центрвиборчком про вжиті заходи.

До комісії надійшло подання Київської міської організації партії «Християнсько-народний союз», яка входить до виборчого блоку партій «Вперед, Україно!», з проханням ввести представника цієї партії до складу окружної виборчої комісії одномандатного виборчого округу № 221. Центральна виборча комісія задовольнила прохання заявників, прийнявши рішення про внесення відповідних змін до складу окружної виборчої комісії.

Було розглянуто також інші питання.

Захисники прав і свобод мають проблеми. Для обговорення

У Києві відбулися засідання правління Спілки адвокатів України та Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті міністрів України, які проходили під головуванням президента Спілки адвокатів, голови Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури Віктора Медведчука.

На засіданнях обговорювалися проблеми, вкрай важливі для подальшого розвитку адвокатури і підвищення її ролі в захисті конституційних прав і свобод людини, участі у вдосконаленні законодавства, проведенні судово-правової реформи. Також розглянуто конкретні звернення адвокатів. Вища кваліфікаційна комісія приділила увагу дисциплінарним справам, прийняла рішення з актуальних проблем адвокатської діяльності.

Прес-служба Спілки адвокатів України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України у зв`язку з прийняттям Закону України «Про передачу об`єктів права державної та комунальної власності»

У зв`язку з прийняттям Закону України «Про передачу об`єктів права державної та комунальної власності» Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до деяких Законів України такі зміни:

1. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., №24, ст.170):

частину першу статті 26 доповнити пунктом 51 такого змісту:

«51) надання згоди на передачу об`єктів з державної у комунальну власність та прийняття рішень про передачу об`єктів з комунальної у державну власність»;

частину першу статті 43 доповнити пунктом 32 такого змісту:

«32) надання згоди на передачу об`єктів з державної власності у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст та прийняття рішень про передачу об`єктів права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних, обласних рад, у державну власність».

2. Пункт 3 статті 15 Закону України «Про підприємства в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., №24, ст.272; 1993 р., №7, ст.52) після абзацу п`ятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«погоджує пропозиції щодо передачі з державної у комунальну власність майна, закріпленого за підприємством, об`єктів соціальної інфраструктури, споруджених за рахунок коштів підприємства».

У зв`язку з цим абзаци шостий, сьомий і восьмий вважати відповідно абзацами сьомим, восьмим і дев`ятим.

3. Підпункт 3.2.10 пункту 3.2 статті 3 Закону України «Про податок на додану вартість» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., №21, ст.156; 1998 р., №33, ст.224) викласти у такій редакції:

«3.2.10. безоплатної передачі об`єктів права державної власності у комунальну власність територіальних громад сіл, селищ, міст або у їх спільну власність, а також об`єктів права комунальної власності у державну власність, які перебувають на балансі одних платників податку і передаються на баланс інших платників податку, якщо такі операції здійснюються за рішеннями Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, прийнятими у межах їх повноважень».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
6 жовтня 1998 року.
№ 163-XIV.

У комітетах Верховної Ради України

Як обиратимемо Президента

На засіданні **Комітету з питань правової реформи** розглянуто пропозиції Президента до законів «Про столицю — місто-герой Київ» та «Про місцеві державні адміністрації», про внесення змін до постанови Верховної Ради «Про порядок виключення з числа службових приміщень, займаних народними депутатами України», а також про внесення змін і доповнень до Закону «Про вибори Президента України», що внесені народними депутатами.

Під час обговорення цих законопроектів члени комітету висловили низку зауважень і доповнень. Відзначено потребу повторного звернення Верховної Ради до Президента з вимогою підписати Закон «Про місцеві державні адміністрації».

Стосовно проектів законів про внесення змін і доповнень до Закону «Про вибори Президента України» комітет вирішив наступного засідання повернутися до розгляду всіх п'яти запропонованих проектів для детальнішого їх вивчення та аналізу.

Про податки від грального бізнесу

На розширеному засіданні **Комітету з питань молодіжної політики, фізичної культури і спорту** за участю Міністерства фінансів, Міністерства у справах сім'ї та молоді, Держкомспорту і Держкомтуризму України обговорено розміри бюджетних видатків на відповідні галузі в 1999 році.

Ураховуючи пропозиції членів комітету та заявлені мінімальні потреби бюджетного фінансування для забезпечення розвитку галузей фізичної культури і спорту, сфери державної молодіжної політики, туризму, комітет запропонував Міністерству фінансів при подальшому опрацюванні основних показників проекту держбюджету України на 1999 рік дотримуватися конституційних вимог про неприпустимість звуження змісту та обсягу прав і свобод громадян при прийнятті нових законодавчих актів.

Комітет визначив пріоритетні напрями, що мають забезпечуватися достатнім бюджетним фінансуванням, і рекомендував Міністерству фінансів України разом із зацікавленими міністерствами, відомствами внести пропозиції щодо визначення додаткових джерел та механізмів позабюджетного фінансування, зокрема, через спортивну лотерею, запровадження особливих умов оподаткування грального бізнесу і розподілу коштів від його діяльності тощо.

З метою подальшого вдосконалення законодавства в галузі фізичної культури і спорту комітет запланував провести разом із Держкомспортом України парламентські слухання за участю представників Парламентської Асамблеї Ради Європи.

Прес-служба Верховної Ради України.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про заходи щодо створення спеціальної економічної зони в місті Миколаєві

З метою створення умов для залучення інвестицій, збереження, розвитку та ефективного використання виробничого, науково-технічного та експортного потенціалу суднобудівної промисловості **постановляю:**

1. Підтримати ініціативу Миколаївської обласної державної адміністрації щодо створення спеціальної економічної зони в місті Миколаєві.

2. Кабінету Міністрів України забезпечити у тримісячний строк підготовку і подати в установленому порядку проекти нормативно-правових актів та інші документи, необхідні для створення спеціальної економічної зони на базі суднобудівних підприємств міста Миколаєва.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 жовтня 1998 року.
№ 1155/98.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Закону України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., №49, ст.299) такі зміни:

1. Статтю 1 доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«державне замовлення на висвітлення діяльності органів державної влади — замовлення на висвітлення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, розміщення якого забезпечує Національна рада України на каналах Національної телекомпанії України, Національної радіокомпанії України та інших телерадіоорганізацій України, яке оформляється відповідно постановами Верховної Ради України, розпорядженнями Президента України, Кабінету Міністрів України».

У зв'язку з цим вважати абзаци третій−сьомий вважати відповідно абзацами четвертим−восьмим.

2. Статтю 9 після слів «аудіовізуальними засобами масової інформації» доповнити словами «(виконання державного замовлення)».

3. Абзац другий частини першої статті 15 доповнити словами «а також висвітлення діяльності Верховної Ради України в порядку і формах, визначених окремою постановою Верховної Ради України на кожну поточну сесію Верховної Ради України».

4. Доповнити Закон України статтею 19^{1} такого змісту:

«Стаття 19^{1}. Розміщення державного замовлення на аудіо- і відеоінформаційну продукцію та контроль за дотриманням порядку, форм і стандартів мовлення

Розміщення державного замовлення на аудіо- і відеоінформаційну продукцію про діяльність Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України забезпечується Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення здійснює контроль за дотриманням порядку, форм і стандартів мовлення».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
30 вересня 1998 року.
№ 133-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Конвенції про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення

Верховна Рада України **постановляє:**

Конвенцію про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення, підписану від імені України 13 січня 1993 року в м. Парижі, ратифікувати.

Голова Верховної Ради України О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
16 жовтня 1998 року.
№ 187-XIV.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про проведення експерименту щодо зменшення обсягу товарообмінних (бартерних) операцій у господарському обороті України

З метою збільшення оборотних коштів підприємств та відповідно до пункту 4 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України **постановляю:**

1. Провести у період з 1 січня до 1 липня 1999 року експеримент щодо стимулювання роботи підприємств, спрямованої на зменшення обсягу товарообмінних (бартерних) операцій у їх господарській діяльності.

У проведенні експерименту беруть участь промислові підприємства машинобудівного і металургійного комплексів та хімічної промисловості, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України (далі — підприємства).

Установити, що підприємству за кожний відсотковий пункт зниження проти фіксованого базового рівня реалізації продукції за бартерними угодами зменшується на 1 відсоток сума нарахованого податку на прибуток. Сума, на яку зменшено нарахований податок, спрямовується підприємством для поповнення власних оборотних коштів до досягнення визначених у встановленому порядку нормативів.

У разі перевищення фіксованого базового рівня реалізації продукції за бартерними угодами підприємства сплачують до Державного бюджету України штраф у розмірі 20 відсотків вартості продукції, реалізованої понад цей рівень.

Фіксованим базовим рівнем реалізації продукції за бартерними угодами вважається обсяг товарообмінних (бартерних) операцій у відсотках до загального обсягу реалізованої продукції на кожному підприємстві у січні — вересні 1998 року, а для підприємства з довготривалим циклом виробництва — за 1997 рік та у січні — вересні 1998 року.

З підприємств, у яких фіксований базовий рівень реалізації продукції за бартерними угодами нижчий за середній показник у цілому по промисловості у січні — вересні 1998 року, зазначений штраф стягується з обсягів продукції, реалізованої за бартерними угодами понад цей середній показник.

Стягнення штрафу провадиться органами державної податкової служби.

Дія цієї статті не поширюється на товарообмінні (бартерні) операції в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

2. Кабінету Міністрів України:

розробити і затвердити у місячний строк порядок передбаченого частиною третьою статті 1 цього Указу зарахування частини сум податку на прибуток для поповнення власних оборотних коштів підприємств, а також механізм компенсації відповідних втрат місцевих бюджетів;

проаналізувати наслідки проведення експерименту, передбаченого цим Указом, і визначитися стосовно доцільності його продовження.

3. Цей Указ набирає чинності у порядку, передбаченому пунктом 4 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 21 жовтня 1998 року.
№ 1165/98.

ЗЛІ ЯЗИКИ стверджують, що на дачі у Прем'єр-міністра В. Пустовойтенка є справжній індійський вігвам. Його подарували вдячні червоношкірі брати канадської провінції Манітоба. У перервах між футбольними матчами прем'єр любить полежати в дорогому його серцю вігвамі. Цілком можливо, що при цьому він роздумує, скільки ще грошей із бюджету України треба витратити на будівництво будинків для індійців тієї самої Манітоби.

Вігвам нашого бюджету

Трагікомедією небачених масштабів стало економічне життя нашої держави. Президент заявляє, що ми «зовсім несподівано» провалилися в дірку велетенської фінансово-економічної кризи. Разом з тим надходять десятки мільйонів доларів на надтермінову реконструкцію Хрещатика. Точну цифру затрат на «вулицю для параду» не назве сьогодні ніхто. Дефіцит держбюджету перевалив за два мільярди гривень, а уряд продовжує помпезну будову Михайлівського Золотоверхого монастиря. Тепер голодні шахтарі, вчителі та військовики, замість пікетування Кабміну та адміністрації Президента, можуть з простягненою рукою стати на цю нову всеукраїнську паперть.

Під натиском парламентської опозиції прем'єр В. Пустовойтенко пообіцяв подати бюджет-98 «після обіду в п'ятницю». Цей бюджет справді треба приймати після обіду. Соціальні права громадян України уряд урізав до стану нового всеукраїнського голодомору.

З трибуни Верховної Ради прем'єр порадив співвітчизникам шукати кошти, яких бракує, в Дніпропетровську. Правда, він не сказав, що урядові структури трясуть цю область з осені минулого року. В результаті потужний індустріальний регіон практично розгромлено. Заводи стоять, село не дібрало 250 тисяч тонн зерна, запасів палива — третина від мінімальної потреби. А грошей у казні стало ще менше.

Мабуть, справді, для поповнення бюджету є інші адреси?..

На думку тимчасової слідчої комісії Верховної Ради, під час недавньої реконструкції палацу «Україна» «зникло» не менш як 60 мільйонів доларів. Курирував реконструкцію особисто пан Пустовойтенко. Далі парламентського розслідування справа не пішла.

У березні цього року російська газета «Правда-5» опублікувала сенсаційний матеріал «Днепропетровские мальчики круче чикагских». На підставі низки документів і показань свідків стверджувалося, що В. Пустовойтенко, обіймаючи казенну посаду, володів фірмою, зареєстрованою у США. Сюди йшли гроші від крутих операцій, гарантом або учасником яких виступав контрольований ним Кабінет міністрів.

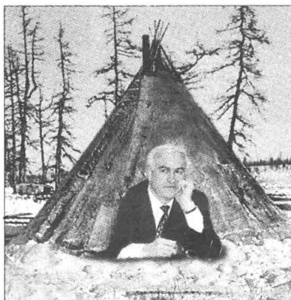
Здебільшого це були операції із такої улюбленої Валерієм Павловичем будівельної сфери. Як найяскравіший приклад, наводився все той же самий палац «Україна».

Прес-служба Кабміну обмежилася заявою-спростуванням у логічному ключі на кшталт «такого не може бути, бо не може бути ніколи».

Цікава деталь: заява пресслужби вийшла в світ на чотири дні раніше від опублікування статті в «Правде-5». Тобто ще ніхто не звинувачував, а вони вже спростовували...

У тексті спростування значилося: «... з ініціативи Прем'єр-міністра України В. Пустовойтенка всі матеріали з цього приводу надіслано для розслідування». Минуло півроку, але досі не чути, щоб СБУ чи Генпрокуратура чинили бодай якісь дії у справі про «американську фірму» Прем'єр-міністра.

Тим часом через океан до нас неспішно пливуть нові подробиці бурхливої діяльності перших осіб українського уряду в Північній Америці. Цього разу діловими партнерами офіційного Києва стали індійці резервацій Mathias Colomb Cree Nation, провінція Манітоба, Канада.

Поширило цю приголомшливу інформацію одне з найшанованіших у Канаді видань — газета «WINNIPEG SUN». Вона чудово орієнтується в своїх преріях.

Статтю «Індійський вождь їде до України по гроші на побудову будинків» написав високопоставлений співробітник «WINNIPEG SUN» Браєн Смайлі. Розповідається, що вождь манітобських індійців Паскаль Бігеті зустрічався з українськими офіційними особами для отримання грошей на будівництво 800 будинків у резерваціях своєї провінції.

Як пише канадська газета, поїздку вождя до Києва оплачував український уряд.

Йдеться про надання так званої фінансової допомоги, за найскромнішими підрахунками, в розмірі до 40 мільйонів доларів. Саме в таку суму обійдуться 800 котеджів, мінімальна вартість кожного з яких у Канаді не менш як п'ятдесят тисяч. Дійство, гідне кращих традицій радянської допомоги Анголі, Кубі та іншим «камрадам». Тільки ось нинішні часи змушують думати про дещо інші цілі цієї акції.

Організатором україно-індійського «житлового будівництва» (і, судячи з усього, отримувачем грошей) з канадської сторони виступила нікому не відома фірма Aero Steel Structures.

Спроба зв'язатися з президентом Aero Steel Structures містером Георгом Джансеном не вдалася. Принаймні, саме таку назву фірми та ім'я її керівника давали канадські журналісти.

На жаль, у телефонній книжці Вінніпега ця фірма і цей пан чомусь не значаться. Немає їх і в списку бізнесів адміністрації провінції Манітоба.

Дивовижний збіг. Судячи з відомої публікації у російській пресі, фірму В. Пустовойтенка NPS Group Inc, що діяла в США, було начебто зареєстровано в штаті Орегон (де дуже багато індійців). Хоча в реєстраційних списках штату на сьогодні відсутня. Зате юридична служба, яка оформляла цю фірму, існує досі — але в штаті Делавер. Тут індійців ще більше...

Та повернімося до історії з канадської преси. За «допомогу» в 40 мільйонів племена Манітоби обіцяли... «тренувати будівельників з України».

Крім того, «буде досліджено можливість будівництва фабрики в Чернівцях».

— Я розумію, Україна — бідна держава, але ми маємо починати десь, — сказав вождь Паскаль Бігеті. Його прізвище в перекладі означає «Велетень». Як то кажуть, усе це було б смішно, якби не було так сумно.

Тим часом з 12 по 17 червня 1997 року в Канаді з офіційним візитом побував тодішній прем'єр-міністр України Павло Лазаренко. Понад запланований графік йому довелося затриматися у Вінніпезі. На те були серйозні причини. Ініціатива колег по Кабміну про будівництво індійських поселень за гроші нашої країни була для прем'єра надто вже несподівана.

Якщо українська діаспора Вінніпега згадує Лазаренка як батька рідного, то індійські хлопці нічого доброго від цього візиту не отримали. Прем'єр у характерному для нього стилі «зняв скальпи» з групи вітчизняних і зарубіжних товаришів, які лобіювали такий заманливий проект валютного прокручення.

Проте вже 18 червня П. Лазаренко повернувся додому. А 2 липня 1997-го змушений був залишити пост прем'єр-міністра. Червоношкірі брати там і блідолиці тут — піднеслися духом. «WINNIPEG SUN» пише, що індійський вождь Бігеті вирушив до Києва уже в серпні.

На той час Прем'єр-міністром призначили В. Пустовойтенка. Будівельника за покликанням і Оцеолу в глибині душі. Фантасмагорія могла тривати.

Українським журналістам поки що не відомо, як сьогодні справи з будівництвом індійських хатинок. За неофіційними даними, наприкінці минулого року процес таки пішов...

Якої міри він дійшов, мабуть, про це зобов'язані знати не тільки в канадській газеті «WINNIPEG SUN». А й у Генеральній прокуратурі України.

**Василь ЛАНТУХ,
народний депутат України,
член Комітету з питань
законодавчого забезпечення
правоохоронної діяльності
та боротьби з організованою злочинністю і корупцією.**

Верховна Рада України: друга сесія 14-го скликання

ХРОНІКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

293 народних депутати поіменно зареєструвалися 20 жовтня, і ранкове пленарне засідання увійшло в робоче русло. Було оголошено запити, заяви народних депутатів.

Проте подальше обговорення на ранковому засіданні питань порядку денного проходило за відсутності в сесійному залі фракції комуністів, які висловили готовність працювати лише за умови подання Кабінетом міністрів інформації про графік надходження проекту бюджету на 1999 рік, програми уряду, плану соціально-економічного розвитку, розрахунків щодо затвердження межі малозабезпеченості, мінімальної заробітної плати та інше. На вечірньому засіданні Прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко доповів сесії з більшості порушених питань. Після цього було продовжено розгляд проекту постанови Верховної Ради по звіту про роботу Національного банку, баланс його діяльності, зведений баланс банківської системи та розподіл прибутку Національного банку України за 1997 рік. Ухвалено постанову про створення слідчої комісії, яка має проаналізувати звіт про роботу Національного банку і внести свої пропозиції.

Сесія підтримала подані зміни до Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» щодо впорядкування цін на високооктанові види бензинів. А ось проект закону про збільшення статутних фондів акціонерних товариств, створених у процесі приватизації та корпоратизації, у зв'язку з індексацією балансової вартості основних фондів не був підтриманий. У першому читанні прийнято проект закону про державне оборонне замовлення, а в другому - розглянуто і підтримано доповнення до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» та про особливий режим державних теле- і радіокомпаній в ситуації воєнного стану. Близьке до попереднього доповнення до Закону про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період також було підтримане в цілому.

Утворено Тимчасову спеціальну комісію по підготовці і попередньому розгляду проекту нової редакції Цивільного кодексу України.

* * *

Пленарне засідання 21 жовтня розпочалося привітанням Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка на адресу присутніх у ложі гостей представників органів ООН в Україні на чолі з координатором системи ООН в Україні паном Педро-Паоло Вільянуевою.

У своїй промові з нагоди Міжнародного дня Організації Об'єднаних Націй і, зокрема, Дня ООН у Верховній Раді України, Олександр Ткаченко наголосив, що Україна є однією з держав—засновниць ООН, статут якої набув чинності 53 роки тому.

Україна конструктивно працює з ООН, — сказав промовець. — Як член кількох її комітетів, бере активну участь у миротворчих місіях ООН, часом у складних і небезпечних умовах, як нещодавно в Боснії та Герцеговині. В свою чергу, ООН постійно приділяє увагу Україні. З осені 1993 року працює Представництво програми розвитку, яке здійснює понад 20 проектів, спрямованих на сприяння реформам у нашій державі, розв'язання соціальних проблем, охорону навколишнього середовища. Маються на увазі проект «Інтеграція і розвиток Криму», діяльність Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Дитячого фонду ООН, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Програми ЮНЕСКО - Чорнобиль, Міжнародної організації праці та інших.

Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко щиро привітав український народ з Днем ООН, а самій цій авторитетній міжнародній організації побажав успіхів у її надзвичайно важливій діяльності, висловив сподівання, що співпраця України з ООН дедалі розширюватиметься в обопільних інтересах.

Сесія розглянула проекти законів про захист національного товаровиробника від імпортних поставок, які є об'єктом демпінгу, про вжиття спеціальних заходів щодо імпорту в Україну товарів та про внесення змін до законів України «Про систему оподаткування», «Про Єдиний митний тариф», «Про зовнішньоекономічну діяльність». Подані з кожного питання законопроекти було прийнято у першому читанні майже конституційною більшістю голосів.

Досить гостро проходило обговорення проектів законів про встановлення величини вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної заробітної плати з 1 жовтня 1998 року.

Найбільш прийнятним виявився законопроект, поданий народними депутатами Наталією Вітренко та Петром Романчуком, яким передбачено встановити з 1 жовтня 1998 року величину вартості межі малозабезпеченості на рівні 118,6 гривні, а розмір мінімальної заробітної плати - 148 гривень. За цей закон в поіменному режимі проголосували 243 народних депутати.

У першому читанні ухвалено проекти законів про спеціальну економічну зону «Яворів» та про внесення доповнень до деяких законодавчих актів з питань оподаткування.

Після обідньої перерви народні депутати працювали в комітетах і фракціях.

* * *

На початку пленарного засідання 22 жовтня після оголошення запитів і заяв народних депутатів Верховна Рада розглянула питання про склад Лічильної комісії Верховної Ради. Питання доповів голова Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України Віктор Омеліч. Прийнято відповідну постанову.

Далі сесія заслухала питання про надання згоди на призначення Президентом України на посаду голови Фонду державного майна Олександра Миколайовича Бондаря. Ця фігура не нова в сесійному залі і після кількох запитань претенденту 230 народних депутатів дали згоду на його призначення.

З проектами закону про столицю України - місто Київ — ознайомили народні депутати Борис Андресюк та Олександр Лавринович. Виступив також голова адміністрації м. Києва Олександр Омельченко. Хоча в залі висловлювались різні думки, все ж конструктивний підхід узяв верх і законопроект прийнято у першому читанні.

Внесено деякі зміни і доповнення до Закону «Про збір на обов'язкове соціальне страхування», спрямовані на поповнення Пенсійного фонду.

Верховна Рада заслухала звіт головного редактора газети «Голос України» Сергія Правденка і прийняла розширену постанову, норми якої сприятимуть поліпшенню роботи друкованого органу Верховної Ради, упорядкують використання газетної площі тощо.

Сесія тепло привітала всіх трудівників і мешканців Дніпропетровщини з 55-річчям визволення міст Дніпропетровська та Дніпродзержинська від німецько-фашистських загарб-ників, яке відбулося 25 жовтня 1943 року.

* * *

23 жовтня сесія розглядала питання, в основному, за скороченою процедурою. Після поіменної реєстрації і оголошення заяв та депутатських запитів першими було розглянуто проекти законів про внесення змін до Закону України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» (нова редакція) та до деяких законодавчих актів України. Чітка доповідь голови Комітету з питань науки і освіти Володимира Семиноженка, її основні положення практично не мали опонентів. У підсумку обговорення законопроекти в першому читанні було підтримано майже конституційною -298 за перший і конституційною більшістю голосів -307 за другий законопроекти.

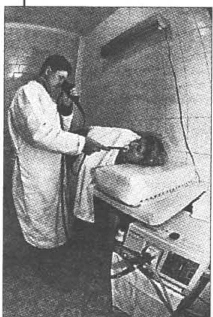
Сесія сприйняла з розумінням доповідь голови Державної податкової адміністрації Миколи Азарова та співдоповідь голови підкомітету Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Анатолія Дроботова щодо списання і реструктуризації податкової заборгованості платників податків —сільськогосподарських підприємств та цукрових заводів (комбінатів) станом на 1 січня 1998 року. 242 народних депутати підтримали закон.

Досить гострою виявилася дискусія навколо проекту закону про заборону проведення на території України навчань ВМС України і США «Сі Бриз - 98», про який доповів голова підкомітету Комітету з питань національної безпеки і оборони Анатолій Доманський. На сесії виступив міністр оборони України генерал армії Олександр Кузьмук. Проект постанови Верховної Ради з цього питання подали народні депутати Георгій Крючков та Сергій Сінченко. Та ні проект постанови, ні проект закону не набрали необхідної кількості голосів і з розгляду зняті.

Прес-служба Верховної Ради України.

У комітетах Верховної Ради України

Краще не хворіти: у проекті держбюджету на 1999 рік видатки на медичну допомогу населенню — мізерні

На засіданнях Комітету з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства відзначалося, що проектом бюджету на 1999 рік передбачено скорочення видатків на охорону здоров'я. Не враховано й кошти на погашення заборгованості закладам охорони здоров'я (в тому числі й у заробітній платі). Було визнано необгрунтованим розподіл запланованих держбюджетом мізерних видатків на капітальне будівництво для охорони здоров'я.

У проекті бюджету, на думку депутатів, не враховано положення постанови Верховної Ради України про основні напрями бюджетної політики на 1999 рік у частині цільового фінансування гарантованого державного рівня медичної допомоги населенню.

Народні депутати, члени комітету, вирішили звернутись до Кабінету міністрів України та Комітету з питань бюджету зі своїми пропозиціями щодо поліпшення фінансування охорони здоров'я при доопрацюванні проекту державного бюджету на 1999 рік.

Окрім того, за участю представників Міністерства охорони здоров'я та Держкоммедбіопрому комітет розглянув питання про порядок стягнення акцизного збору зі спирту етилового, що використовується медичними закладами та в медичній промисловості для виготовлення ліків.

Підвищення цін на медикаменти, що містять спирт, враховуючи гостру проблему фінансування закладів охорони здоров'я, призвело до браку обігових коштів на рахунках підприємств медичної промисловості, фармацевтичних закладів та установ. Комітет ухвалив подати на розгляд Верховної Ради проект закону про внесення змін до закону України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на спирт етиловий та алкогольні напої», який передбачає звільнення від обкладення акцизним збором спирту етилового, що використовується для виготовлення лікарських засобів, забезпечення лікувально-діагностичного процесу та виконання лабораторних досліджень у закладах охорони здоров'я.

Розглянувши ще один, поданий урядом, проект закону, що передбачає скасування пільг працівникам охорони здоров'я, які живуть у сільській місцевості, члени комітету дійшли висновку про неприйнятність такого законопроекту до погашення заборгованості в заробітній платі та підвищення посадових окладів сільських медиків.

На одному з засідань комітету, присвяченому проекту Державної програми розвитку законодавства України до 2002 року, народні депутати вирішили направити в Комітет з питань правової реформи пропозиції до проекту зазначеної програми, які передбачали б прийняття законів України про ратифікацію низки міжнародних конвенцій та угод з охорони здоров'я.

Йдеться про ратифікацію низки документів Ради Європи, зокрема Європейської угоди про обмін терапевтичними матеріалами людського походження, Угоди про тимчасовий імпорт без сплати мита медичного, хірургічного та лабораторного обладнання для діагностики й лікування на умовах позики, Конвенції про розробку європейської фармакопеї, Європейської угоди про обмін реагентами для визначення сумісності тканин, Європейської угоди про надання медичної допомоги особам під час тимчасового перебування в іншій країні, Конвенції про захист людини та людської гідності у сфері біології та медицини.

Наголошувалося також на потребі ратифікації кількох конвенцій Міжнародної організації праці, зокрема —про медичну допомогу та допомогу у зв'язку з захворюванням, про встановлення міжнародної системи охорони прав у сфері соціального забезпечення.

Комітет розглянув також звернення відкритого акціонерного товариства «Хорольський молококонсервний комбінат дитячих продуктів» про скорочення обсягів виробництва продуктів дитячого харчування.

Обмінявшись думками з цього питання, народні депутати вирішили звернутись до уряду з проханням про ретельну перевірку торговельних націнок на лікарські засоби та дитяче харчування.

Щоб зупинити «відплив інтелекту»

На засІданнІ Комітету з питань науки та освіти розглядали проекти законів України «Про внесення змін до Закону України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» та «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з метою підтримки наукової та науково-технічної діяльності».

Як зазначив у доповіді голова комітету Володимир Семиноженко, структурні зміни в економіці України зумовили потребу удосконалювати організаційно-правовий механізм забезпечення розвитку науки та впровадження розробок у виробництво.

Отже, це фактично новий закон, що розвиває нині чинний найважливішими положеннями та значно відрізняється від нього за структурою і за змістом. Тому запропоновано дати йому іншу назву: «Про науку і науково-технічну діяльність».

У цьому законопроекті з'явилися нові розділи, такі як: «Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності», «Правові гарантії діяльності вчених, наукових працівників», «Суб'єкти державного регулювання та управління у сфері наукової та науково-технічної діяльності».

Невдовзі комітет подасть проекти законів «Про внесення змін до Закону України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» та «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з метою підтримки наукової та науково-технічної діяльності» у Верховну Раду для першого читання.

На часі створення україно-японської міжпарламентської групи

Голова Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Геннадій Удовенко прийняв Надзвичайного та Повноважного Посла Японії в Україні Юдзі Курокаву на його прохання.

Під час бесіди Юдзі Курокава передав запрошення Г. Удовенку від японської сторони взяти участь у міжпарламентській конференції, присвяченій проблемам нерозповсюдження ядерної зброї, що має відбутися у місті Хіросімі у грудні цього року. Він наголосив, що це запрошення свідчить про високий авторитет України в світі у питаннях нерозповсюдження ядерної зброї. Посол також порушив питання щодо створення україно-японської міжпарламентської групи.

Геннадій Удовенко на прохання посла розповів про фінансово-економічну та соціально-політичну ситуацію в Україні. Зокрема, про нещодавній звіт уряду в парламенті України. Голова комітету запевнив, що Президент та уряд України продовжать курс економічних перетворень, спрямованих на вихід України з економічної кризи та поліпшення добробуту її народу.

Голова комітету подякував послові Юдзі Курокаві за допомогу, що надається Україні Японією.

Прес-служба Верховної Ради України.

У номер

Службовці поділилися заробленим

Підтримуючи ініціативу щодо вишукування додаткових джерел наповнення Пенсійного фонду, чимало чернігівців здійснили одноразовий переказ 50 % місячного окладу на виплату пенсій. Службовці рад, адміністрацій, податкових органів, державних управлінь, комітетів, а також співробітники банків, підприємств та інших структур вже перерахували на потреби людей похилого віку майже 180 тисяч гривень. Акція триває.

Врожай-98

Солодка пісня про головне

На підприємствах асоціації «Вінницяцукор» уже «зварили» 200 тисяч тонн цукру. До планового показника (350 тис. тонн) залишилось небагато, але досягти його, вважають спеціалісти, навряд чи вдасться. Не вистачить сировини. Замість 3 мільйонів тонн її поки що заготовили 2,2 млн. тонн. Та кількість, що планують зібрати з останніх гектарів (на 7% площ), за середньої урожайності 196 ц/га, не набагато підсолодить сподівання цукроварів.

До того ж, у самих цукровиків справи кепські. Через відсутність мазуту змушені зупинити роботу вісім підприємств із 38. Ще чотири заводи простоюють без сировини.

Кабмін забрав останнє — тепло домашнього вогнища

(Початок на 1-й стор.).

До цієї категорії працівників належимо і ми — пенсіонери шахти «Ремівська», що закривається, колишнього виробничого об'єднання «Торезантрацит», яка забезпечувала роботою працездатне населення трьох навколишніх селищ — Залісне, Горняцьке, Першотравневе. Шахта була єдиним і надійним джерелом доходів кожної шахтарської сім'ї. На шахті «Ремівська» пройшли кращі роки життя кількох поколінь шахтарів, які віддали свою силу, здоров'я, а часом і життя зміцненню могутності України.

Та ось прийшло нове покоління до влади: вивчене, вигодуване, одягнене і взуте за рахунок тих, хто своєю працею дав їм безплатну освіту, відстояв Батьківщину від німецько-фашистських загарбників, підняв на одному ентузіазмі країну з руїн, спорудив фабрики й заводи, побудував шахти. І яка ж нам за все це вдячність? Ви своєю постановою відбираєте останнє, за що ми працювали — безплатне вугілля — тепло домашнього вогнища, життя.

Працюючи на шахті, ми не змогли наскладати грошей і збудувати собі палаци з басейнами та саунами, зимовими садами та прислугою. Ми доживаємо віку в бараках, збудованих у тридцяті роки, без елементарних зручностей, з пічним опаленням. Раніше проблем з паливом не було. Але ось з'явилися реформатори-демократи, почали перебудовувати, ламати й руйнувати.

Урізавши нашу пенсію до мінімуму, затримуючи її виплату, хочуть забрати й вугілля. А що натомість? Провели газ, газифікували селища? Забезпечили нас центральним опаленням?

Та як же у Вас піднялася рука на старих людей, якщо нічим не забезпечили нашу старість?

Коли шахта працювала, утримувалися соцкультоб'єкти, пенсіонерам надавалася велика допомога в ритуальних послугах. Тепер селища помирають. Улітку ми задихаємося від спеки і знемагаємо від спраги. В усіх трьох селищах відсутня питна вода, нам її возять у бочках, у кращому разі, один раз на тиждень. Ви про це знаєте? Нам доводиться годувати себе з городів, щоб вижити, а вирощене берегти як зіницю ока. І тут у чому ви нам допомогли?

У нашому віці дедалі частіше доводиться звертатися до лікувальних закладів по медичну допомогу. Але на що ви перетворили лікарні та амбулаторії? Люди відмовляються лікуватися, бо бракує коштів на оплату операцій і медикаментів. Щороку штат працівників медицини скорочується, амбулаторії закривають.

То якими треба бути керівниками держави, щоб довести свій народ до такого принизливого стану? У відчаї люди накладають на себе руки, щоб не терпіти більше злидні та ганьбу.

Якщо у вас, шановні Леоніде Даниловичу і Валерію Павловичу, залишилося в душі щось людське, скасуйте Постанову від 16.06.98 р. № 910 і залиште нам попередню норму безкоштовного палива. Перегляньте, нарешті, свою антинародну політику, спрямовану проти тих, хто дав вам владу.

Підписалися 170 осіб.

Спонсор лотереї «ГУ»

Девальвація сала як національної «валюти»

уже не за горами, якщо вітчизняне свинарство на очах у всіх вироджується у незбагненно ганебне свинство

МОЖЕ, трохи й передавали куті меду, коли в перші роки незалежності наше благополучне майбутнє неодмінно пов'язували і з наявністю українського сала. Та факт залишається фактом: цей продукт харчування небезпідставно вважався гарантом ситого і безбідного існування всієї держави.

Нині гірко й боляче, виїхавши на село, бачити спорожнілі і поруйновані свинарники. В тому числі і споруди колись потужних свиновідгодівельних комплексів, якими, пригадується, неабияк пишалися селяни. Зате тепер щодня не менше п'яти «алок-фур», завантажених польським салом і м'ясом, завозять тільки у Дніпропетровськ. А в одному, раніше досить пристойному, господарстві турки і греки з Кіпру вже вчать наших тваринників, як доглядати та відгодовувати свиней...

Сьогодні і статистичні цифри достеменно з'ясувати важко. Але, скажімо, з тим, що на Дніпропетровщині щонайменше утричі скоротилося поголів'я цієї свійської худоби, погодяться всі. Хоч атмосфера в області така, що вголос про це краще не говорити. Нещодавно тут відбулася обласна осіння аграрна виставка, де лунали промови, начебто все гаразд і жодних бід.

Тим паче варто повести мову про один сучасний сюжет. Вісім років тому в степу, за селом Голубівка Новомосковського району, став до ладу потужний селекційно-гібридний центр, який мав забезпечувати свиновідгодівельну галузь України бездоганним поголів'ям. Планували, що тільки свинок в господарства центральних, південних та східних регіонів звідси постачатимуть не менш як 15—17 тисяч голів на рік. Які за 8—10 місяців у живій вазі досягали б 100—120 кілограмів.

— Підібрався прекрасний і одержимий колектив однодумців, який, по суті, зробив центр випробувально-виробничим інститутом, — розповідає головний технолог Костянтин Чумаченко. — Вже через рік—два, скориставшись чистокровками білої англійської селекції, а також прибалтійськими та американськими породами і помісями, теж призначеними для виробництва сала та м'яса, ми одержали змогу істотно посилювати потенціал наших власних племінних свиней.

— Вивели гібриди, для центнера приросту ваги яких досить чотирьох, а то й менше, кормових одиниць, — продовжує розповідь головний зооінженер-селекціонер Олександр Ткаченко. — Не треба бути спеціалістом, щоб збагнути, наскільки маловитратне поголів'я пропонуємо господарствам. До того ж наші гібриди виявилися напрочуд плодовитими, і Голубівка отримувала можливість вирощувати на рік 38—44 тисячі голів свинок і кнурців. Уявляєте, які перспективи відкривалися?

Тут треба сказати, що Голубівський селекційно-гібридний центр — це 58 добротних і сучасних виробничих приміщень, котрі разом складають величезний комплекс. За досконалістю, технологічно послідовною узгодженістю, автоматизованістю йому немає рівних в Україні. Практично потужний завод, котрий щодня споживав 60 тонн ретельно підібраних і збалансованих кормів — повний залізничний вагон.

Директор радгоспу-комбінату «Голубівський», до складу якого входить селекційно-гібридний центр, Володимир Савельєв, пригадує, що колись держава допомагала товарним кредитом — фуражним зерном. Правда, вийшло дорожче за закуплене самостійно. Гірше, що мало не вдвічі більше радгосп «кредитував» господарства своїм поголів'ям, за яке останні мали розраховуватися збіжжям з новогс врожаю. Досі переважно через суди вдалося «вибити» половину боргів...

Цього року в Голубівці реалізували тільки півтори тисячі голів поросят — крапля в морі. І чи виліє селекційно-гібридний центр взимку — питання з питань. Минулі дві зими тут балансували на грані «бути чи не бути?». Ще трішки, і порізали б племінне поголів'я на м'ясо, назавжди знищивши нагромаджений генетичний фонд. Адже годували їх лушпинням та лузгою, які тварини просто відмовлялися їсти. Верещали неймовірно, а не їли. Довелося хитрувати: варили свинячі шкури і потім цим бульйоном здобрювали лушпиння. Обдурювали свиней. А себе?

— Лише у травні—червні змогли закупити вкрай необхідні кормові добавки, — розповідає Костянтин Чумаченко. — Тож двох місяців вистачило, щоб поновилися генетично-племінні якості наших гібридів. Хіба не свідчить це про їхній напрочуд великий потенціал, втратити котрий — майже злочин перед державою?

Хочеться поправити: швидше держави, а не перед державою. Якщо сало знову оголошується ледве не національною «валютою», яка інфляції та знеціненню ніби не повинна підлягати, то чому знову селекційний центр не знає, перезимує чи ні?! Причому тепер, коли ще пару місяців триватиме така «перспектива», потім будь-які заходи будуть, як-то кажуть, у свинячий голос. Свинство та й годі, якщо не самі собі підкладаємо свиню.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровська область.

Реформувати... свідомість

ДЕМОРАЛІЗОВАНА, зневажена державою людина не здатна на творчу роботу. — Спочатку треба підняти село з колін, — сказав голова КСП «Незалежність» В'ячеслав Яцкевич, — а вже потім братися за реформування. Хоча, здається, запас терпіння в українського селянина невичерпний...

Надворі осінь, дощі, а селяни в полі. Копають цукрові буряки, пораються біля городини. Старі, молоді, навіть діти. І це за умови, що в багатьох селах вже забули, що таке грошова заробітна плата. То цукру мішок-другий підкинуть, то зерна, теля чи порося. І на тому, як мовиться, спасибі...

— Село тримається, деінде навіть за цих жахливих умов починає потроху підніматися, — ділиться думками голова Млинівської райдержадміністрації Володимир Вінничук, — виключно на підприємливості, господарському хисті місцевих керівників. Воістину, кадри вирішують все — і це питання «на порядку денному» у нас стоїть за номером один.

Володимир Дмитрович називає імена і наводить цифри. Цікава картина виходить!

Ось взяти хоча б вищеназване КСП «Незалежність». Керує ним В'ячеслав Яцкевич — досвідчений господарник. КСП у Бокіймі, знаній і раніше сільськими ватажками, багатогалузеве. Ми їдемо вузькою польовою дорогою, і голова не без задоволення показує добре доглянуті поля. Видно, що стараються люди, шанують землю. А між тим тутешні селяни, як пізніше розповів В'ячеслав Романович, мають, так би мовити, подвійне навантаження. Адже всі кинулися у міні-фермерство, розширили присадибні ділянки до гектара і більше, коней завели, техніку власну мають...

— Ну, а з реформуванням як? — не можу, щоб не запитати. — Зі зміною форми власності? Кажемо, що селянин має стати господарем на землі.

— Кажемо, — зітхає голова, — але від казки до діла довга дорога. Розпаювали землю, а що далі? Не хочуть люди полишати колективне господарювання — хоч яка, а гарантія, що не залишаться без шматка хліба. Я впевнений: поки село не стане на ноги, поки не матиме хоча б якихось коштів, щоб документально оформити — а це немалі гроші — власність на землю, щоб провести її оцінку, виділити паї у натурі, ніяких змін не буде. У Млинові довелося познайомитися з досвідом ще одного сільського керівника — Анатолія Прудникова, голови КСП «Зоря України». Колись, у часи єдино правильної політики, Анатолій Матвійович теж головував. Але, будучи людиною неординарного мислення і неординарних дій, дещо відхилився від визначеної «нагорі» господарської лінії — і йому відразу показали, де належить сидіти...

Анатолій Матвійович прийшов у господарство позаторік. Мало воно тоді такі «успіхи»: здали на цукрозавод всього 600 тонн буряків, а надій на корову становив аж 3 кілограми на добу. За рік голова зробив, здається, неможливе: на завод було здано 9000 тонн цукросировини, а надій на корову нині — більш як 9 кілограмів. Господарство розрахувалося з боргами, цього року збільшило посів цукристих ще на 200 гектарів...

...Статистика, котра знає усе, твердить: досвідом передових країн доведено, що бізнесом успішно може займатися 6—8 відсотків населення. Сільськогосподарським «бізнесом», мабуть, так само. Не кожному, як кажуть, дано. Треба, отже, добирати кадри. Вони зроблять усе: і народ нагодують, і реформи проведуть, щоб Україна врешті-решт «вийшла із колгоспу».

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівненська область.

Вісім принципів емісії

Точка зору

***УКРАЇНА** має все необхідне для життя. Велику кількість одних із кращих у світі чорноземів. Заводи, які можуть виробляти будь-яку продукцію: від цвяха до космічної ракети. Надра, що містять всю періодичну систему елементів. Освічених та працелюбних людей. Географічне розташування на перетині шляхів між Європою та Азією. Все це як було раніше, так є й тепер. А виробництво зупинилося. В чому причина? І чи є вихід?*

Відповідь на перше запитання доволі проста.

Відомо, що обсяг виробництва визначається величиною основного та оборотного капіталу й кількістю робочої сили, а співвідношення між ними є надзвичайно важливими економічними пропорціями, які дуже повільно змінюються в часі. Їх порушення завжди призводить до спаду виробництва.

Але ж виробничі потужності економіки України за роки незалежності практично не змінилися. А ось величина оборотних коштів зменшилася більш ніж удвічі порівняно з 1990 р. Отже, диспропорція між величиною оборотних коштів і виробничими потужностями призвела до нинішнього спаду виробництва в Україні. Що цілком закономірно.

Намагання керівництва держави нині знизити податки, отримати іноземні позики, по суті, є не чим іншим, як спробою збільшити оборотний капітал економіки України.

Для відповіді на друге запитання — чи є вихід? — розглянемо, що ж сталося з оборотними коштами.

Насамперед визначимо, яка кількість оборотних коштів потрібна нині для економіки України. Виходячи з пропорційності виробничих потужностей і оборотних коштів, витікає, що їх величина, наприклад, у 1996 р. повинна була приблизно дорівнювати їх величині в 1990 р. — 110 млрд. руб. у цінах 1990 р. Фактична величина оборотних коштів на цей період становила 58 млрд. руб. у цінах 1990 р. Звідси витікає, що нестача оборотних коштів дорівнювала 52 млрд. руб., або 86 млрд. грн. у цінах кінця 1996 р.

Постає запитання: куди на цей період поділася половина оборотного капіталу України? Відповідь видно з таких цифр. Кредити банків народному господарству України в 1990 р. дорівнювали 53 млрд. рублів, а в 1996-му в поточних цінах вони становили 4,2 млрд. грн., що в цінах 1990 р. становить 2,6 млрд. рублів. Зменшення кредитних ресурсів становило 50 млрд. рублів. А це 95% величини оборотних коштів, що зникли. Отже, зменшення оборотного капіталу відбулося за рахунок відпливу кредитних ресурсів банківської системи. То куди вони зникли і які причини цього?

Причин кілька, але, безумовно, головна з них така.

Розпочате 1992 року інтенсивне присвоєння державної власності могло відбуватися тільки за рахунок оборотних коштів підприємств і держави. Основними методами тут були: інфляційний механізм і вивезення за кордон сировини, матеріалів і готової продукції за цінами, нижчими від світових.

Другим напрямом відпливу кредитних ресурсів, безумовно, став бюджет, бо близько половини оборотних коштів підприємств складалися з кредитів банків. Надмірні платежі до бюджету передусім вимивали їх.

Але, віддаючи свої оборотні кошти державі, підприємства поповнювали їх за рахунок усе ще дешевих кредитів комерційних банків.

Тому третій канал відпливу кредитних ресурсів — це позики банків підприємствам. Саме завдяки позикам підприємствам практично вдалося зберегти більшу частину своїх оборотних коштів, але тільки у вигляді низьколіквідних товарно-матеріальних запасів.

Підбиваючи підсумок сказаного, можна дійти висновку, що нині в Україні кредитно-банківської системи практично немає, а те, що є, — це багатофілійний розрахунковий центр.

Постає запитання: а якими шляхами можна відновити втрачений грошовий оборотний капітал?

Таких джерел кілька, а саме: іноземний капітал, зниження податків, бюджетні асигнування, позикові кошти комерційних банків, грошова та кредитна емісії. Розглянемо можливості кожного з них.

Іноземні інвестиції — і прямі, і позики для поповнення оборотного капіталу — маловірогідні, особливо на початковому етапі, бо значна їх частина є оплатою переходу права власності й тому не є інвестиціями.

Іноземні позики підприємствам приблизно в такому самому стані, як і прямі інвестиції.

Можливості бюджетних асигнувань на збільшення оборотного капіталу також дуже обмежені. Наступним джерелом є кредити комерційних банків, але ми знаємо, що сьогодні на них можна не розраховувати.

Тобто ці джерела поповнення оборотних коштів дадуть щонайбільше 3 млрд. грн. за рік, що вочевидь недостатньо для їх відновлення. ***Єдиним виходом із ситуації, що склалася, є грошова та кредитна емісії держави. Без швидкого поповнення оборотного капіталу протягом 1—2 років не тільки не розпочнеться відновлення виробництва, а й буде зруйновано основний капітал України, як уже зруйновано оборотний.***

Можливість проведення активної грошової політики випливає з відповіді на запитання: а чи не призведе це знову до гіперінфляції, до подальшого спаду виробництва і краху України?

Загальноприйнято вважати, що є два типи інфляції. Перший — інфляція попиту, другий — інфляція витрат. На нашу думку, є ще й третій тип, який характерний для гіперінфляції. Назвемо його інфляція організації.

Причиною інфляції попиту є неможливість виробників збільшити реальний обсяг продукції на надлишок грошей.

Причинами інфляції витрат є зростання заробітної плати і вартість споживаних матеріальних ресурсів.

Причинами інфляції організації є: по-перше, слабкість держави як органу, що управляє, організує, контролює; по-друге, «інфляційний психоз» населення і підприємств.

Мали місце висловлювання, що гіперінфляція в 1992—1995 роках була спричинена підвищенням цін на енергоносії у ці роки. Справді, оптові ціни на енергоносії з 1991 по 1995 роки зросли в 260 тис. разів. Але порівняно із середніми цінами всієї промисловості вони зроси в енергетиці в 1,28 раза, в паливній — в 1,92 раза, тобто інфляція витрат на кілька порядків була нижча від загального рівня інфляції в Україні.

Те саме можна сказати і про інфляцію попиту. Вона, як правило, стимулює зростання виробництва чи бодай не супроводжується його сильним спадом.

Крім того, інфляція попиту і витрат — це, як правило, помірні інфляції. Наприклад, у США з 1965 по 1998 роки індекс інфляції перевищував 10% лише чотири рази і його максимальне значення становило 13,5% в 1980 році. Але ж на цей період припадає підвищення світових цін на нафту в кілька разів. Тому можна зробити висновок, що в Україні в ці роки мала місце інфляція організації.

Які ж основні чинники визначали гіперінфляцію в Україні?

По-перше, намагання можновладців використати інфляцію як засіб перетворення національного багатства України на свою приватну власність.

По-друге, слабка здатність державних органів керувати економічними процесами і країною в цілому.

По-третє, настанова керівників підприємств на правила поведінки на «ринку продавця».

По-четверте, «інфляційний психоз» фізичних та юридичних осіб.

Можна зробити висновок про те, що нині в Україні немає умов ані для інфляції витрат, ані для гіперінфляції. За правильного здійснення програми збільшення кількості грошей інфляції попиту також не буде.

Емісію грошей можна порівняти із зрошенням висушеної землі. Якщо вона не отримає вологи, то все на ній загине. Якщо пройде злива, тоді вода швидко пронесеться, змітаючи все на своєму шляху, а грунт залишиться майже сухим. Але якщо піде тривалий дрібний дощ, то земля добре насититься вологою і все на ній оживе. Отож питання в тому, **як** проводити емісію грошей, а не в тому, проводити чи не проводити.

Розгляньмо методичні принципи активної грошової політики.

Перший принцип — узгодженість у часі фінансування попиту й зростання виробництва на одні й ті самі товари. Його суть полягає в тому, що підвищення грошового попиту на будь-які товари має збігатися із збільшенням виробництва цих товарів та поставки їх на ринок.

Другий принцип — плавність, поступовість збільшення грошей в обігу. Суть цього принципу полягає в тому, що економічні системи, так само, як і технічні, є динамічними. Тому різкі вливання грошей призводять до значних коливальних процесів. Плавність необхідна для того, щоб виробнича система через свою інерційність змогла поглинути їх і відреагувати збільшенням випуску продукції.

Третій принцип — орієнтація на встановлення відповідності кількості грошей з виробничими потужностями, а не товарною масою. В умовах сильного спаду виробництва орієнтація на наявну кількість товарів під час встановлення кількості грошей в обігу призводить до заморожування спаду.

Четвертий принцип — безперервне відстеження макроекономічних показників і регулювання зростання грошей в обігу. Він говорить про необхідність безперервного керування темпом зростання грошової маси. У разі «перегріву економіки» треба вживати заходів щодо скорочення емісії та посилення контролю за цільовим використанням грошей і, навпаки, у разі її зниження темп зростання кількості грошей може бути збільшений.

П'ятий принцип — черговість фінансування галузей народного господарства. Він передбачає спочатку кредитування галузей, що виробляють споживчі товари та сировину для них: сільське господарство, харчову та легку промисловості. І тільки потім фінансування галузей, що роблять інвестиційні товари: машини, обладнання тощо.

Шостий принцип — зв'язаність емітованих грошей. Він передбачає, що ці гроші в мінімальному обсязі надходитимуть у вільне користування, щоб вони не могли потрапити на валютний і товарний ринки для спекуляцій.

Сьомий принцип — програмно-цільовий метод нарощування грошей в обігу. Це означає, що фінансування здійснюється суворо під конкретні цілі. Наприклад, вдосконалення громадського транспорту. Розробляється програма розвитку транспорту, визначаються на конкурсній основі українські підприємства — виробники кінцевої продукції, українські підприємства-суміжники і складається план фінансування.

Восьмий принцип — часова обмеженість політики збільшення кількості грошей. Її суть у тому, що емісія грошей можлива тільки в деякому обмеженому інтервалі часу, що триває доти, доки рівень обсягу виробництва не досягне 80—85% від рівня 1990 року. По-перше, тому, що подальше збільшення кількості грошей в обігу вже не приведе до збільшення обсягу виробництва (бо вільних матеріальних і трудових ресурсів залишиться мало), але може викликати інфляцію попиту. А по-друге, на цей момент уже почнеться самовідтворення оборотного та основного капіталу за рахунок прибутку підприємств і банків та накопичень населення.

Практичне здійснення політики збільшення грошей в обігу можливе двома шляхами: грошовою і кредитною емісією держави.

Наприкінці 1996 р. загальна кількість готівкових і безготівкових грошей в Україні становила 9,4 млрд. грн. Нині це трохи більше 10 млрд. грн. Емісія на рівні 5% на місяць від цієї суми становитиме приблизно 500 млн. грн. У річному обчисленні це дасть 80-відсотковий приріст грошової маси і дозволить погасити заборгованість у заробітній платі бюджетній сфери та збільшити в 1,5 раза пенсії протягом одного року.

Дуже маловірогідно, що грошова емісія розміром 16 млн. грн. на день, до того ж розподілена по всій території України і розосереджена серед величезної кількості осіб, може викликати інфляцію.

Основним заходом з відновлення грошового обігу служить, звичайно ж, не грошова, а кредитна емісія.

Емісійні банківські кредити повинні видаватися переважно виробникам кінцевої продукції. Подальше фінансування здійснюватиметься, по-перше, за ланцюжком через комерційний кредит оптовим та роздрібним торговельним організаціям і далі через споживчий кредит населенню; по-друге, через фінансовий лізинг інвестиційних товарів: машин, обладнання, транспортних засобів тощо їх кінцевим споживачам; по-третє, через авансування виробниками кінцевої продукції вітчизняних постачальників сировини, матеріалів та комплектувальних.

Емісійні банківські кредити повинні видаватися лише життєздатним підприємствам-лідерам, які випускають продукцію, що має попит, під зобов'язання збільшити її випуск. Підприємства-аутсайдери необхідно передавати під їхнє керівництво і фінансувати через них.

Емісійні банківські кредити повинні видаватися здебільшого тільки на придбання товарів українського виробництва. Їх доля у собівартості продукції має бути встановлена законодавчо.

За нашими передбаченнями, відновити оборотні кошти цілком можливо за 1,5—2 роки. Цьому відповідає рівень кредитної емісії у розмірі 1—1,5 млрд. грн. на місяць.

Крім усього сказаного вище, можливість проведення політики збільшення кількості грошей підтверджується наявністю антиінфляційних чинників.

Суть першого з них така: внаслідок спаду виробництва у собівартості продукції вельми зросла частка постійних витрат, тому відновлення обсягу виробництва приведе до зниження їх частки, а, отже, — до зниження цін на продукцію та послуги.

Другий чинник — це зниження кількості бартерних операцій у зв'язку з відновленням грошового обігу. Не секрет, що в бартерних операціях рівень цін вищий, ніж у грошових. Вони більш трудомісткі, є багатоступінчастими, потребують залучення посередників.

Активна грошова політика щодо відновлення оборотних коштів економіки України принесе такі результати.

На першому етапі відбудеться піднесення виробництва й добробуту населення приблизно до рівня 1990 року. Буде відновлено внутрішній інвестиційний потенціал. З'являться кошти для реальних ринкових реформ. Україна стане привабливою для закордонних інвесторів, оскільки саме нинішній спад виробництва, нестійкість внутрішнього ринку, непередбачуваність економічної та соціальної ситуації є основним гальмом для інвестицій.

На другому етапі, вже на основі відновленого виробництва і нагромадженого ринкового досвіду, стануть можливими справжні ринкові реформи, реструктуризація народного господарства, а також великі внутрішні та зовнішні інвестиції. Все це дасть початок потужному піднесенню економіки України та добробуту її народу.

Юрій ПОЛУДЕННИЙ,
кандидат економічних наук.

Судово-правова реформа: мета і засоби

28 квітня 1992 року Верховна Рада затвердила Концепцію судово-правової реформи. Нині мав би реалізовуватися третій її етап. Щоправда, основні недоліки концепції — відсутність фінансово-економічного обгрунтування та неналежне вирішення питань щодо реформування усіх необхідних правових інститутів, і головне — судової системи, фактично призвели до призупинення реалізації її положень. Нова концепція відповідної реформи, що напрацьовувалася на вимогу часу і за розпорядженням Президента від 1994 року, так і не побачила світ. Оскільки перетягування повноважень між зацікавленими відомствами унеможливило роботу як таку.

ЗВАЖАЮЧИ на те, що з 5 років, відведених Конституцією на формування нової судової системи (адже чинна не відповідає конституційним засадам здійснення правосуддя (див. «Голос України» від 19.05.98 р.), два з половиною ми вже витратили марно, реформування судової системи стає найактуальнішим і найпріоритетнішим завданням.

Суд має стати органом здійснення судового контролю, арбітром у розв'язанні правових конфліктів між громадянином і державою, між громадянами, юридичними особами, шляхом судочинства у конституційних, кримінальних, господарських та адміністративних справах.

Мету цих перетворень визначила сама Конституція: побудова правової держави, визнання принципу верховенства права, захист прав та інтересів особи, визнання людини найвищою соціальною цінністю в державі.

Отож які саме цінності захищатимуть суди та правоохоронні органи — зрозуміло. Залишається питання — в який спосіб?

Першочергове завдання — це формування правової бази, яка визначає судоустрій, організацію і діяльність органів, пов'язаних із діяльністю судів загальною метою, реорганізацію цих органів, а також реформування судочинства в напрямі посилення гарантій прав особи і громадянина. Зважаючи на серйозність і складність цих завдань, маємо вже нинішнього року прийняти стрижень цих перетворень — закон про судоустрій. Адже зрозуміло, що саме цей закон закладає основи діяльності судової системи, є базисом для роботи всього процесуального законодавства (див. «Голос України» від 16.06.98 р.). На сьогодні є кілька проектів цього закону, розроблених і окремими зацікавленими відомствами, і народними депутатами. Безумовно, всі вони містять багато позитивних і цікавих моментів, хоча по-різному вирішують питання структурної побудови судової системи. Закон має дозволити ефективно працювати судам.

Так, скажімо, вважаю, що не варто поглинати цим законом вже чинні закони про вищу кваліфікаційну комісію суддів та про статус суддів. Основний Закон визначив існування єдиної судової системи (ст.125), при цьому статус усіх суддів загальної юрисдикції має бути однаковий. Маю на увазі вимоги щодо суддів і кандидатів на посаду, механізм призначення чи обрання, звільнення з посади, забезпечення діяльності. На сьогодні існують розбіжності між статусом суддів загальних і арбітражних судів, а саме: вік, стаж, фахова підготовка суддів. Вимоги закону про арбітражний суд (1991 рік) у цих питаннях не узгоджуються зі ст. ст. 127 та 128 Конституції, які встановили єдині вимоги. За законом про арбітражний суд, всупереч конституційним нормам, суддею може бути обрана особа з юридичною освітою, яка не працювала суддею і не має фахової підготовки з питань юрисдикції арбітражних судів. Вважаю, що жоден з проектів закону про судоустрій, які офіційно подані до Верховної Ради, навіть з огляду на вже перераховані аргументи, не можна вважати взірцем. Тому, можливо, варто піти на компроміс, щоб знову не ламати списи. Конституція передбачила функціонування єдиної системи судів загальної юрисдикції, але не визначила її побудови. Сьогодні єдиної судової системи поки що не існує, але це не означає, що вона обов'язково повинна утворюватися за рахунок механічного об'єднання судових ланок.

Проекти закону про судоустрій по-різному вирішують питання функціонування і структури судів. В одному з них пропонується об'єднати кілька районів або їх частини і утворити так звані регіональні суди. Мені не видається слушною така пропозиція. Оскільки добре відомий досвід невдалої діяльності окружних судів (1992 р.). Тож навіщо повторювати власні помилки? Аргумент щодо забезпечення в такий спосіб незалежності суду від місцевих органів влади мене особисто не переконує. Тим паче, незалежність забезпечується передусім законами, які її гарантують, та достатньою матеріально-технічною базою (див. «Голос України» від 19.05.98 р.). На мій погляд, місцеві суди мають існувати в кожному районі (місті). Це і раціональніше, і не дозволить втратити конституційний принцип доступності судів. Не можна зруйнувати те, що, власне, вже позитивно себе зарекомендувало, і бездумно кидатись в обійми, нехай і позитивному, досвіду держав зі сталою економікою. Безумовно, потрібно враховувати міжнародні норми, але не сліпо, а з урахуванням національних традицій і напрацювань.

Місцеві суди розглядатимуть майже всі цивільні та кримінальні справи (за винятком справ про злочини, за які кримінальне законодавство передбачатиме довічне ув'язнення або смертну кару). Такі справи слухатиме суд присяжних. Але це не означає, що він має належати до судів першої ланки. Враховуючи складність справ, які він розглядатиме, та відповідно високий рівень підготовки суддів, який тут потрібен, переконаний, що такий суд має бути на рівні судів другої інстанції.

Загальновизнано, що вироки, винесені судом присяжних, можуть оскаржуватися лише в касаційному порядку. Кілька зауважень з цього приводу. Один із проектів закону про судоустрій пропонує віддати на розсуд підсудного —слухати справу судом присяжних чи ні. Гадаю, варто чітко визначити — незалежно від волі підсудного, суд присяжних має розглядати особливо небезпечні та складні злочини, за які законом передбачено найвищу міру покарання. І, здавалося б, дрібний, на перший погляд, момент. Разом чи окремо із судом та адвокатом повинні засідати присяжні й чи має прийматися ними у справі спільне рішення? Приміром, у Росії виноситься спільне рішення і відповідне засідання теж спільне. Напевне, для пострадянських країн, і досвід Росії це підтверджує, такий варіант є найприйнятнішим. З огляду на те, що справ, які могли б підпасти під юрисдикцію суду присяжних, торік було розглянуто лише 715, тому оскарження таких справ у касаційному порядку до Верховного Суду можна вважати цілком прийнятним.

Стаття 127 Конституції передбачила і участь народу у здійсненні правосуддя. Це положення має бути реалізовано у законі про судоустрій. Народних засідателів доцільно залучати до розгляду колегіальним складом суду (професійний суддя та двоє народних засідателів) у місцевих судах з деяких категорій справ. Причому механізм залучення має відрізнятися від того порядку, що існує нині. Скажімо, можна застосувати такий варіант: по кожному місцевому суду затверджувати відповідною радою народних депутатів на п'ять років списки народних засідателів. Занесені до списків після складання присяги можуть брати участь у здійсненні правосуддя. Але потрібно передбачити і певні обмеження. Приміром, на зразок тих, що є в законі щодо професійних суддів.

Крім того, стаття 129 Конституції визначила існування нової для нашої держави форми оскарження судових рішень — апеляційної. І відповідно існування апеляційних судів. Вони мають стати судами другої інстанції. Адже це відповідає п.5 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16.12.96 року.

Вважаю, що створювати апеляційні суди треба також за принципом територіальності — на базі обласних, Київського та Севастопольського міських судів, Верховного Суду Автономної Республіки Крим. Принцип спеціалізації, закладений Основним Законом, гадаю, можна реалізувати двома шляхами: утворенням спеціалізованих судів або за внутрішньою спеціалізацією суддів в межах одного суду. Спеціалізовані суди — це суди зі спеціальною (окремою) юрисдикцією, якій притаманні особливості судочинства. Внутрішня спеціалізація передбачає утворення в судах спеціалізованих складів суддів, які розглядають справи спеціальної юрисдикції. На сьогодні арбітражні суди — єдиний приклад галузевих спеціалізованих судів. І вони мають залишатися судами галузевої юрисдикції в системі судів загальної юрисдикції. Щоправда, назва «господарські суди» повніше відбивала б суть юрисдикції. Крім цього, що, власне, дозволяє Конституція, слід було б створити ще суди сімейні, у справах неповнолітніх, адміністративні. Але виникає проблема — на якому рівні, першому чи другому, доцільніше це робити і в який спосіб (що стосується пропозиції щодо створення кримінального і цивільного спеціалізованих місцевих судів, то це не узгоджується зі статтею 125 Конституції). Напевне, слід піти таким шляхом: у першій ланці (місцевий рівень) поки що утворити спеціалізовані колегії з розгляду цих справ, а на другому — вже спеціалізовані суди. Тим паче, що скарги на дії посадових осіб, розгляд спірних питань на виборах (до речі, Закон про вибори не дає чіткої відповіді щодо цього) — це справи адміністративних судів. Хоча за умови поліпшення фінансового стану в державі можна піти на створення суто спеціалізованих судів. Але для цього потрібно готувати суддівські кадри. А на сьогодні, до речі, судді єдині, хто не має навіть інституту підвищення кваліфікації. Треба враховувати також, що Основний Закон передбачив існування вищих спеціалізованих судів. А це посади, приміщення, підготовка відповідних кадрів.

Вищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Конституція не дала чіткого визначення його компетенції. Проекти закону про судоустрій містять різні пропозиції. Одна з них полягає у створенні вищих касаційних судів — кримінального, цивільного тощо. Але вищі касаційні суди — занадто дорога надбудова в судовій системі. Їх, до речі, з успіхом може замінити Верховний Суд України. Адже він і є нині касаційною інстанцією щодо обласних судів (тобто судів нижчої ланки). У деяких проектах запропоновано зробити Верховний Суд лише судом повторної касації. Це надумана функція і жоден із проектів кодексів, зокрема процесуальних, її не передбачає. Усунення помилок судів нижчого рівня повторною касацією неминуче призведе до породження інституту аналогічного перегляду справ у порядку нагляду. А в такому разі особа позбавлена права на оскарження рішення. Оскільки опротестування судового рішення ініціюється посадовою особою, а не засудженим, потерпілим чи стороною у справі. Це суперечить і конституційним засадам, і Міжнародному пакту про громадянські та політичні права, зокрема п.5. Крім введення повторної касації, один із проектів пропонує такий її механізм: справу має розглядати судова колегія, а рішення — приймати відкритим голосуванням. Це взагалі правовий нонсенс! А як же бути з основними принципами здійснення правосуддя, я вже не кажу про права особи. Загальновизнано, що під час касаційного розгляду справи мають брати участь сторони, адвокат, і рішення не може прийматися відкрито! На моє переконання, Верховний Суд має бути діючим касаційним судом. І в законі треба це чітко визначити. На жаль, жоден із поданих проектів закону про судоустрій не розв'язав цієї проблеми.

Окремо хочу зупинитися на питанні призначення голів обласних та районних судів. Стаття 128 Конституції визначила порядок обрання і призначення суддів та голови Верховного Суду України. На конституційному рівні закріплено основний принцип — обрання. Скажімо, голова Верховного Суду обирається пленумом Верховного Суду. І це нормально. Дотримується принцип судівського самоврядування і незалежності судової влади. Нині лунають пропозиції щодо призначення Президентом голів обласних, районних судів та їх перших заступників. Даруйте, але це — порушення принципів Конституції. І про яку незалежність судової влади можна вести мову в такому разі? Керівники судів мають обиратися пленумом або всім складом суду, або пленумом за поданням органу судівського самоврядування, скажімо, за погодженням вищої ради юстиції, врешті, з'їздом суддів. Це стосується і пропозиції щодо надання права головам обласних судів призначати президію суду. Якщо в такий спосіб розв'язувати цю проблему, навіщо взагалі будь-які розмови про судівське самоврядування?

І кілька слів щодо матеріально-технічного забезпечення судів. А саме про того, хто має взяти на себе цю нелегку ношу. Як відомо, на сьогодні є дві пропозиції: або віддати цю функцію Мін'юсту, або закріпити її за Верховним Судом. Зауважу, що це має вирішуватися за участю органів судівського самоврядування. А що стосується коштів, їх ніколи не було достатньо. Скажімо, у бюджеті на цей рік фінансування судів загальної юрисдикції передбачено лише на 49,6 відсотка. А звідси оголошення на дверях районних судів щодо компенсації окремих судових витрат громадянами. А так, вибачте, і недалеко до покупки суду! Я вже не кажу про те, що третина судів в Україні і так працює у непристосованих для цього приміщеннях. Усе це не сприяє авторитету суду, а значить, і не додає поваги до держави.

Зрозуміло, що в одній публікації неможливо порушити всі проблеми. Проте навіть побіжний аналіз проектів закону про судоустрій свідчить: потрібно утворювати узгоджувальну групу і виходити на один узгоджувальний серйозний і виважений проект цього закону. А підхід, на мою думку, має бути таким. Виходячи із норм і вимог Конституції та міжнародних стандартів, треба зберегти всі позитивні національні досягнення судової системи. І головне — врахувати фінансові можливості держави. Руйнувати — легко. Будувати — складно. Ця істина відома навіть дітям.

Василь ОНОПЕНКО,
народний депутат України,
кандидат юридичних наук.

Що таке армія сьогодні?

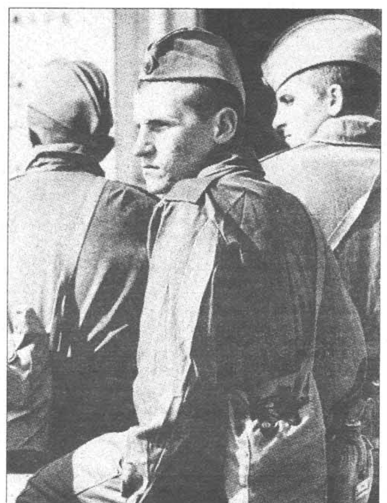

Вправний солдат — ситий і добре вдягнений солдат. Цю аксіому зайвий раз підкреслила фотокамера нашого кореспондента у 17-й танковій дивізії під Кривим Рогом, куди навідався міністр оборони Олександр Кузьмук. І де б він не був — на полігоні, де землю орали «шістдесятчетвірки», у солдатській їдальні, де командири прагнули посадити рядового на передній план, або деінде, — скрізь переконувався: армія хоче, щоб про неї дбали як про захисників держави, а не олов'яних солдатиків. Бо, виходить, з армії питають за максимумом, а живе вона на прожитковому мінімумі.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

МАТИ

НА ДОЛЮ покоління, яке прийшло у світ на початку нинішнього століття, випало стільки горя й випробувань, що перед ними меркнуть усі кола Дантового пекла. В Україні ще не народився митець, котрий відтворив би увесь трагізм шляху, пройденого цим поколінням крізь війни й голодомори. Про це написано лише фрагменти. Моя розповідь — частинка з них.

Дівчина, схожа на квітку

Кружляв за вікнами листопад. Стукав у шибку вітер. А в хаті Єфросинії Афанасіївни було тепло й затишно. Пішла поратися на кухню донька Світлана, котра разом з чоловіком Володею приїхала з Черкас провідати матір. Зайшла сусідка і далека родичка Маруся — і знову наша бесіда потекла тихим плином, немов вода у задумливій річці Шполці.

— Народилася я в чотирнадцятому, тут таки, у Шполі, — оповідала Мати. — У нашій сім'ї було тринадцятеро дітей... Як не старався батько, добрий чоботар і на всі руки майстер, прогодувати ту велику сім'ю, вижило тільки семеро — Ярина, Келька, Саник, Кость, Надька, я і Тьома. Мати моя, Василиса Іванівна, була дуже набожною людиною. Вона мала гарний голос і співала у церковному хорі, вміла читати Святе Письмо, знала багато молитов. Зимовими вечорами до нас набивалося стільки народу, що ніде було яблуку впасти. Хлопці приходили до батька вчитися шевцювати, а до матері йшли діти і дорослі, хто хотів навчитися грамоти... Батьки були дуже добрими, щедрими людьми і за свою науку не брали й копійки, хоча жили бідно. Дуже бідно. І я з семи літ пішла служити. Гляділа четверо дітей, справлялася з хатньою роботою. У дванадцять вже в'язала нарівні з дівчатами і молодицями снопи, возила зерно, навчилася пекти хліб.

...У чотирнадцять її вперше побачив Микола. Вона, синьоока красуня з довгою чорною косою, йшла босоніж з поля, в одній руці несучи кошика, а в другій — букет польових квітів. Дівчина й сама була схожа на квітку... Згодом Микола зізнався, що відразу, з першої миті їх зустрічі гаряче полюбив її... І любив, беріг, жалів усі 55 літ подружнього життя, яке подарувала їм доля.

А тоді, у двадцять восьмому, Фрося також зачарувалася струнким, напрочуд вродливим хлопцем. Ще більше захоплення викликав Микола у дівчини, коли дізналася, що вісімнадцятирічний юнак вчиться на тракториста і допомагає матері, котра скалічила на руку, ростити п'ятьох своїх братів і сестер.

Через шість років після першої зустрічі, у тридцять четвертому, вони побралися. Микола після служби в армії пішов працювати в МТС. Спочатку — трактористом, згодом — механіком. Фрося разом з іншими жінками і дівчатами в'язала на жнивах снопи, полола і копала буряки у колгоспі «Радянський хлібороб».

— І зараз дивуюся, що то був за час, що то були за люди, — посвітлішало при згадці про молодість обличчя Матері і крізь туман років, проступала колишня його врода. — Бідно ми тоді жили, але якось весело, дружно. Не боялися ніяких труднощів, тяжкої роботи. Боялися лише, щоб не почалася війна. У всіх були маленькі діти...

Накривала синочків крильми

У тридцять п'ятому народила Єфросинія Миколі первістка-сина, у тридцять шостому — другого, у тридцять дев'ятому — третього. А в сороковому забрали Миколу в танкові війська, на західний кордон. У листах писав, що дуже скучає за сім'єю та невдовзі приїде і забере дітей, дружину і матір до себе. У сорок першому — Мати навіть тепер пам'ятає, що листа одержала 18 червня — повідомив, що з дня на день почнеться війна... Написав також, щоб закопала які є продукти, одежу, просив берегти синів, себе, матір. Бо війна буде тривалою.

Від евакуації Єфросинія відмовилася. Куди було вирушати у далеку дорогу з трьома дітьми і старою Миколиною матір'ю? Так і залишилися у своїй хаті. Коли почалося бомбардування, дітей переховувала у погребі. Брала балію, умощувала у ній закутаних у кожуха хлопчиків, поруч, на сніпку з соломи, садовила біля онуків бабу Настю, — так і пересиділи авіанальоти. Але не пересиділи голоду й холоду, котрі чигали на них з усіх кутків нетопленої під стріхою хати.

Взявши за руку старшого сина, йшла Єфросинія у поле по пшеницю. Назбиравши колосків, вилущувала зерна, віяла, дерла на крупу — так і годувала синочків. Щоб роздобути паливо — найнялася на роботу до бондарів, які майстрували діжки для квашнини. Цілими днями вигортала з сушарки гори відходів, зате поверталася ввечері додому із заробітком — лантухом стружок для печі. Щоразу йшла Шполою і не знала, чи повернеться до дітей живою, — у містечку лютували окупанти. Розстрілювали комуністів, партизанів, євреїв. Убили чоловіка старшої сестри Ярини і залишилася, бідолашна, з сімома дітьми одна. Треба і їй допомагати, поділитися хоч крихтою хліба...

— Навіть згадувати тяжко ті лиховісні воєнні роки, — на хвилю задумалася-зажурилася Мати. — А пережити їх у стократ тяжче було. Здавалося, не буде кінця тій страшній війні, не буде краю стражданням, дитячим сльозам і холоду... У сорок четвертому німців вибили зі Шполи. Ключі від сушарки, де зберігали квашені овочі і сушені фрукти, довірили Єфросинії і вона почала видавати нашим бійцям провізію. За кілька тижнів вибрала 9 чанів квашнини по 15 тонн кожний. За цю нелегку роботу військове командування винесло їй подяку.

Радість іде, за собою журбу веде

У сорок п'ятому повернувся з фронту Микола — зранений, контужений, але живий. Знову пішов працювати в МТС, Єфросинія — до колгоспу. Почали будуватися. Зводити хату «у заміт» — разом з дітьми замішували з половою глину, виробляли вальки і гнали стіни. У 50-му, коли народилася Світлана, перейшли в нову хату.

— Жили ми у великій злагоді і дружбі, — знову засяяли від спогадів сині очі. — З нами завжди, в горі і в радості, була Миколина мати. Людина неймовірно доброї душі і ласкавої вдачі. За двадцять п'ять років спільного життя вона мене інакше як дитиночкою не назвала. Коли ми йшли з чоловіком на роботу — хлопцям давали «наряд». Повернувшись зі школи і повчивши уроки (усі мої сини дуже добре вчилися), вони виконували його під орудою баби Насті. Один носив худобі воду, другий гнав корову пасти, третій рубав дрова. Виросли діти роботящими, добрими людьми, котрі змалку знали ціну мозолям...

Прикладом для Валентина, Анатолія, Олександра і Світлани завжди були батьки. Діти безмежно любили і пишалися ними. У районі кожний механізатор знав їх батька, Миколу Миколайовича, колишнього фронтовика-танкіста, незмінного керуючого сільгосптехнікою. Казали, що їх батько має унікальний слух. І справді, якщо талановитий музикант з першої ноти розпізнає той чи інший твір, то Микола Миколайович з першого звуку «захриплого» двигуна ставив йому безпомилковий «діагноз». Недавній фронтовик працював від зорі до зорі, з'являючись на своїй «летючці», як колись на танку, на найтяжчих ділянках колгоспного «фронту». Його нагороджували, як колись на війні, медалями, найпочеснішими на той час орденами — «Знак Пошани», Трудового Червоного Прапора, двома орденами Леніна. Але він був надзвичайно скромною людиною, котра від природи не сприймала ні трибун, ні президій, ні пишномовних слів на свою адресу. Він просто любив працювати. Сумлінно, на совість. Любив землю, людей, свою сім'ю.

— Повиростали наші сини, — вела далі оповідь Мати. — Старший, Валентин, відслужив чотири з половиною роки на Далекому Сході моряком. Сам Булганін вручав йому подяку за добру службу. Он і карточка така є. Валентин й Олександр закінчили сільськогосподарський інститут. Середній, Анатолій, вивчився на інженера-будівельника. Світлана стала медсестрою, вийшла заміж за військового льотчика. Одружилися й сини. Гарних невісток привезли нам з батьком, за дочок рідних вони нам стали... Жити б та радіти благополуччю дітей й онуків. Однак не знаєш, звідки прийде біда, коли у двері постукає горе... Занедужав тяжко синок у Валентина, наш перший онук Коля, і помер. Не передати, як переживали ми ту втрату... Як його оплакували... Та недарма в народі кажуть: одна біда йде, за собою другу веде. Через кілька літ після смерті Колі не стало нашого дорогого батька, Миколи Миколайовича. Думала, не витримаю тієї розлуки, піду за ним слідом, — затремтів Материн голос, згас, а через мовчання знову ожив, мов ледь жевріючий вогник.

— А потім знову страшне горе прийшло у нашу сім'ю — поховали ми Валентина... Сталося це п'ять років тому... Зупинилося його серце просто у полі, за кермом. Він, як і батько, зранку до вечора ходив біля землі... Великим господарством керував. Був такою гарною, веселою людиною, що де з'являвся, від нього ніби день яснішав і усміхалось все навколо... Господи Боже праведний, не наговорилася я з синочком, не надивилася я на нього...

Довгими осінніми вечорами

...До кімнати увійшла Світлана. Обняла Матір, заспокоїла ласкавим словом. Сказала, що прийшов Материн племінник у гості. І всміхнулася приязно: «У нас пів-Шполи родичів. Батьки все життя допомагали: братам, сестрам, дядькам, тіткам, небожам, зовицям... Просто сусідам. Про цю їх доброту і щирість душі знала вся округа, і коли комусь було скрутно — йшли до нас. Батько часто повторював, що він за весь свій вік не взяв у держави ані соломинки. Зате все, що було у нього вдома у коморі, у дворі, зароблене солоним потом, роздавав, не задумуючись і не шкодуючи. Тепер Мати, залишившись одна, не обмине нагоди, щоб не допомогти біднішим, старенькім людям. Оце ось прийшов племінник, бо Мати сказала, що у неї на городі вродило цього року багато картоплі, а в нього мало — то нехай він візьме у погребі, скільки йому треба... Ледве вмовила курей не тримати, — продовжувала Світлана. — Важко їй хворими ногами взимку по снігу до курятника ходити, воду носити... Погодилась. Але навесні, каже, як доживу, знову підсиплю квочку і видбаю курчата... Бо як же без роботи жити?!

Наділивши племінника картоплею, повернулася до хати. І ми підійшли до найделікатнішої теми нашої розмови: чи важко бути Матір'ю Олександра Миколайовича Ткаченка, найвищої посадової особи у законодавчому органі нашої держави? Мати на це запитання лише похитала головою: «Дитино моя, мені однаково, який пост займатиме мій син, аби він був здоровий! Щоб у нього нічого не боліло, щоб благополучно було у його сім'ї... Я вдень і вночі молилася, коли робили йому торік операцію... Виплакала всі очі... Бог милував, оберіг сина... Кожного вечора я заходжу у цю кімнату, де на портретах усі мої діти. Сиджу тут до півночі, наговорюся з ними, помолюся за кожного. А то й стиха заспіваю давніх народних пісень. Дуже я замолоду любила співати. Діти кличуть мене до себе жити, а я поки себе обходжу, не хочу нікуди йти зі своєї хати, де кожна шпаринка мені дорога. Тут ми з чоловіком прожили 55 літ, тут виросли наші діти... Поки я жива — хай буде рідна хата у Толі, Шури, Світланочки, куди вони завжди можуть прилинути, у радості і в негодах, — Мати витерла краєчком хустини очі і повела далі:

— У мене добрі сусіди. Коля і Катя Клименки, Шура і Катя Гайдаєнки, вони щодня навідуються. Приходить погомоніти і моя верства, баба Оксана. То приїздять здалеку люди, просять, щоб я звернулася по допомогу до сина. Не можу я людям у горі відмовити. Аби не боліло — не йшли б. Коли приїжджає син, я віддаю йому листи, і він чим може відгукується на людські біди. Дуже добра у нього душа, совісна. Я це кажу не тому, що він мій син, а тому, що він такий вродився, на батька схожий. Він душею хоче людям допомогти і я вірю, що наші люди, наш народ житиме краще. Коли син приїжджає у Шполу, він не може у мене довго бути. Зате щоразу, повернувшись до Києва, зателефонує і скаже: «Мамочко, ти не образилася, що я мало побув з тобою? Ось приїду знову і в нас більше буде часу», — заспокоює. Хоч і я, і він знаємо, що не тільки від нього залежить той час. Не тільки від нього тепер залежить, коли їхати і з ким зустрічатися. А я радію, коли бачу його щодня по телевізору, чую його голос. Разом з ним переживаю, коли депутати не знаходять спільної мови... Довгими осінніми вечорами знову шепочу молитви і прошу у Бога захисту і милосердя до моїх дітей, до всіх добрих і недобрих людей. Бо всі ми під одним небом, під одним сонцем ходимо. Всі ми Його діти...

...Задумалася Мати, склавши на колінах стомлені руки. Задивилася на листопад за вікном, прислухалася до шерхоту вітру, що нагадав про неминучу зиму. В її хаті було затишно. На стінах, на столі висіли і стояли портрети дітей, онуків та правнуків, і очі Матері, вдивляючись у рідні обличчя, світилися любов'ю й ласкою. А через хвилю сповнювалися тривогою й неспокоєм — як там вони, діти? Чи все у них гаразд? Чи ніхто, не дай, Боже, не занедужав?.. Материні думки, мов невидимі птахи, літали-снували від одного сина до іншого, від доньки до внука, від внука до правнучки... Так день і ніч. Ніч і день. Не знало і ніколи не знатиме спокою Материнське серце. Ні на мить.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: Єфросинія Афанасіївна Ткаченко.

Фото автора.

V На Донбасі знайшли пророків. І це добре

ПЕРЕЧИТАВ недавно спогади Сергія Прокоф'єва — видатного музиканта нашого століття, й вкотре подивувався простій істині — для культурної, вихованої людини не існує проблеми мови. Геніальний росіянин, народжений в Україні, Сергій Прокоф'єв тонко відчував красу звучання й змістове багатство української мови. Очевидно, тому музика степу — безмежного простору на кордоні стихій моря та суші, так часто вчувається в Прокоф'євських симфоніях.

Не знаю, чи так думали ініціатори музичного фестивалю «На батьківщині Сергія Прокоф'єва», але вони зробили сьогодні, на мій погляд, дуже багато в царині культурного піднесення промислового регіону.

Про духовне життя Донбасу, проблеми, над якими працюють у краї, розповідає наша сторінка.

З «Половецькими танцями» та в Галичину?

П'ятий міжнародний фестиваль «Зірки світового балету» як поштовх до нотаток на тему «Майбутнє культури України»

Тріумф Терпсихори та здорового глузду

Сьогодні на сході України, в Донецьку, фактично завершено формування центру розвитку класичної культури. Основою його стала розгалужена система театрів та інших концертно-розважальних закладів Донбасу. В столиці краю митці згуртувалися навколо Академічного театру опери і балету, художнім керівником якого є видатний танцівник із світовим ім'ям Вадим Писарєв.

Крім балетного (про нього мова нижче) на Донбасі проводяться музичні фестивалі — «На батьківщині Сергія Прокоф'єва», «Юні таланти України» та інші.

Отже, створено комплекс (театр, фестивалі, школа майстерності Вадима Писарєва), подібним якому, на жаль, поки що не може похвалитися жодна з інших областей України. А колись центрами класичного мистецтва були Одеса, Харків, Дніпропетровськ, Львів...

І ось тут прийшла черга згадати Міністерство культури та мистецтв України (дивно, але, як кажуть, факт — п'ятий міжнародний фестиваль «Зірки світового балету» керівництво міністерства навіть не привітало).

Саме Мінкульту потрібно подбати про створення в Західній Україні центру традиційного українського мистецтва чи координаційного центру (ми не претендуємо на якісь рекомендації, лише закликаємо до пошуку), який виконував би ініціативну функцію.

Як розповів Вадим Писарєв, донеччани з успіхом гастролювали в Західній Україні. Мистецтво одного з провідних у нашій країні Донецького академічного театру опери і балету волиняни, прикарпатці, галичани сприйняли не лише з щирою приязню, а й з побажаннями встановити постійні контакти.

Упевнений, що концерти відомих західноукраїнських танцювальних та пісенних колективів в Донбасі відбулися б з не меншим успіхом.

Єднання сходу й заходу в галузі культури, підкріплене суттєвими кроками в економічній співпраці регіонів — ось один з шляхів до української єдності.

Зрозуміло, працювати на цю ідею Міністерство культури та мистецтв України зможе лише тоді, коли посправжньому реформується й буде здатним відповідати на запити часу. А сьогодні воно найчастіше виконує роль бюрократичного механізму, до того ж із заржавілою системою дії.

Вісім днів ключем від міських воріт Донецька володів прем'єр французького балету

Володимир Рибак — міський голова донецької столиці з радістю віддав у тимчасове володіння символ Донецька — ключ від міських воріт — одному з кращих танцівників світу французу Еріку Ву Ану. Здається, більшого вияву любові донеччан до іменитих гостей немає. Понад сто артистів балету з 25 країн побували вже в індустріальному краї, відкриваючи вдячним глядачам високе мистецтво класичного танцю.

Цієї осені в Україну приїхали Дженіфер Гелфанд (США), Хосе Каррено (Куба), Даніела Северіан (Бразилія), Штефан Даль (Нідерланди), Юміко Такешіма (Японія), Олена Глурждідзе (Грузія), Джу Юн (Республіка Корея), Василь Медведєв (Естонія), Станіслав Фечо (Чехія), артисти з Російської Федерації Ілзе Ліепа, Анастасія Волочкова, Юлія Махаліна, Марк Перетокін, Костянтин Іванов та інші.

З кожним роком фестиваль у Донецьку трансформується у все більш видовищне дійство. Поряд з фрагментами класичних балетних спектаклів в його програмі дедалі більше концертних танцювальних номерів. Цього року увагу всіх привернуло мистецтво Еріка Ву Ана. Його «Чорна Марсельєза» вразила глядачів своїм змістом — тут і історія, й бурхливе сьогодення, й передбачення майбутнього... Особливим баченням мистецтва танцю привернула до себе увагу й Анастасія Волочкова (Великий театр Росії, танці «Пам'яті принцеси Діани» та «Чарівна трава»).

Зрозуміло, що серця донечан були віддані своєму дуету — Інні Дорофеєвій та Вадиму Писарєву (читачі «Голосу України» незабаром зможуть детальніше ознайомитися з життям та творчістю цього видатного артиста, ми опублікуємо нарис про нього).

— Сьогодні в нашій балетній школі навчаються 85 учнів, — розповідає Вадим Писарєв, — до речі, приїжджають вчитися на Донбас і кияни, і юні таланти з інших областей. Маємо вже своїх лауреатів міжнародних конкурсів. П'ятнадцятирічна Юлія Полгородник в Джексоні (США) на престижному конкурсі здобула бронзову медаль. Наш театр опери і балету, мабуть, єдиний в Україні, який має такий багатий репертуар. Ми їздили на гастролі в США, а не так давно — в Норвегію, де показали балет «Пер Гюнт». А фестиваль «Зірки світового балету» поставив Донецьк поряд з такими відомими фестивальними містами, як Париж, Мельбурн, Афіни... До речі, ми побували в Греції на подібному фестивалі й переконалися, що не поступаємося нікому. Цього року учасники концертів — це ті самі артисти, які танцювали й в Афінах.

Вадиму Писарєву пощастило й тому, що він зустрів на своєму життєвому шляху фанатично віддану мистецтву людину — журналіста Геннадія Кондаурова. Сьогодні він — директор фестивалю «Зірки світового балету», але скажемо більше — він душа його, талановитий організатор й натхненник.

Політика в галузі культури — це насамперед конкретні справи й конкретні люди

Свято святом, але про фестиваль, і особливо його майбутнє, в Донецьку можна почути різні думки й передбачення.

Директор фестивалю Геннадій Кондауров — людина рідкісного в наш час беззастережного оптимізму, переконаний, що й надалі в Донецьк приїздитимуть видатні артисти балету, тобто свято продовжуватиметься.

Звичайно, це добре. Але виникає й інше припущення, а точніше запитання. «Як же так? Дякуючи відданим ентузіастам народжено такий чудовий, масштабний фестиваль, учасники якого відкривають для себе Україну, а держава не може виступити гарантом його існування?»

І знову згадаємо Мінкульт.

Чому б його керівництву не виступити з ініціативою про надання донецькому фестивалю статусу національного культурного заходу, який не лише демонструє рівень українського балетного мистецтва, а й виступає дієвим пропагандистом нашої незалежної держави? Невже лише футболом славна Україна?

* * *

У планах Вадима Писарєва є намір здійснити постановку балету «Вікінги», в якому зачіпається й слов'янська тема. А чому б донечанам не звернутися до «Князя Ігоря»? «Половецькі танці» з цієї опери захопили б і донеччан, і галичан. Адже єдність нам принесе лише спільна радість й схиляння перед єдиним культом — мистецтвом.

Віталій АБЛІЦОВ.

Не Дикий — «Український степ»

Автори серіалу «Світ України» гарантують кохання з першого погляду

Героями не народжуються — їх створюють. Як не прикро, але нашій молодій державі з тисячолітньою історією позитивних героїв та ідей катастрофічно бракує. А такий жанр, як історично-культурний серіал, лишається своєрідною «білою плямою» — не зважати ж гідними цієї назви примітивні просвітницькі телепередачі, що остаточно відбивають потяг до вивчення історії у нечисленних глядачів.

Прорив на цьому напрямі здійснило рекламне агентство «Б. І. Т. А.», яке спільно з Першим Українським міжнародним банком втілює в життя проект під назвою «Світ України». Два з чотирьох запланованих фільмів — «Храми України» та «Еліта України» — уже вийшли на відеокасетах. До кінця року очікується завершення роботи над третім фільмом — «Український степ».

— Назви фільмів — три опори, — розповідає режисер Микола Михайлов. — Храми — основа, духовність, еліта — вожді, поводирі, світська влада. Український степ — підсвідоме українське начало: з одного боку, ця земля народжувала хліборобів, з другого — волелюбних воїнів. Це перехрестя віків, народів, доль. Останній, завершальний фільм мав би об'єднувати всі три ідеї. Я назвав його «Українська мрія» — мрія жити на своїй землі, поруч із сусідом, але — окремо. Добре це чи погано, але така наша свідомість. Проте хотілося відійти від стереотипів у сприйнятті України, ввести найцікавіші пошуки у сфері духу — мені здається, це дало б результат.

На презентації «Еліти України» один із щирих патріотів вигукнув: «Та це ж кіно для четвертого класу!», не підозрюючи, що тим самим зробив найбільший комплімент авторам. Адже за задумом 45-хвилинний фільм має давати коротке, але вичерпне уявлення про тему розповіді. При цьому робота вибудувана за всіма законами кінодраматургії: наприклад, кожна історична постать —від Володимира Мономаха і Байди до Хмельницького і Мазепи, від Сковороди до Гоголя і Шевченка — «звучить» в особливій, неповторній тональності.

— Ми прагнули дати цілісне уявлення про країну, в якій живемо, — продовжує Микола Михайлов. — Це серіал — для людей, які нічого не знають (і в переважній більшості не хочуть знати) про нашу історію. Для приїжджих з-за кордону такі фільми стають «візитною карткою» держави, що особливо важливо для України — в уявленні багатьох іноземців вона досі ідентифікується з Росією.

Парадокс у тому, що за здійснення задуму взялися на Сході — у регіоні, який не завжди ототожнюють з особливими патріотичними настроями. Проте саме така неупередженість допомагає відійти від зайвого публіцистичного пафосу — на користь засобам художнім. Адже покоління, виховане (чи розбещене) західним кіно, вразити можна тільки справжнім видовищем, яке спрацьовує на емоційному, підсвідомому рівні.

Знімальна група об'їздила Україну вздовж і впоперек: Микола Михайлов готовий битися об заклад, що таким багатим вантажем вражень може похвалитися мало хто із співвітчизників. Робочий графік жорсткий: влітку підйом о пів на четверту ранку і — ловити, ловити світловий день. «Забагато» ніколи не буває, ці хлопці готові мчати у найвіддаленішу глибинку, два дні знімати старовинну церкву, яка в остаточному варіанті з'явиться перед глядачем на кілька секунд. Але — найвеличніших. Для «Еліти України» знадобилося 50 знімальних днів, для «Українського степу» — 60.

Між іншим, найактивнішими покупцями відеокасет є... росіяни. «Еліта України» навіть виборола призи на двох російських фестивалях. Чималий попит на версії англійською та німецькою мовами. Найменшу цікавість виявляють співвітчизники. І хоча фільми отримали схвальні відгуки і Мінкультури, і авторитетів від культури, судячи з текстів привітань, найбільший захват викликає той факт, що проект не вимагає жодних фінансових зусиль з боку держави. Отож, в широкі маси національну ідею несуть поки що одинаки.

Ліна КУЩ.

Граніт науки — рідною мовою

За чотири роки свого існування в Донбасі Український культурологічний центр — організація, між іншим, недержавна — зумів довести, що українська книга і Донбас — поняття не тільки сумісні, а й нерозрідні.

Тільки за десять місяців цього року центр видав півтора десятка книг, кожна з яких по-своєму унікальна: словники, монографії, довідкова література. Дефіцит такого роду літератури виявився настільки великим, що при центрі навіть створили лабораторію підручників і посібників. Одне з останніх видань, яке ось-ось вийде друком, — «Мала енциклопедія українознавства для дітей та юнацтва» під редакцією Вадима Оліфіренка.

Цього ж року побачило світ видання циклу лекцій учителя з Маріуполя Павла Мазура, присвяченого історії школи і педагогічної думки в Україні. Відтепер брошуру під назвою «Отчі світильники» використовують як навчальний посібник студенти Донецького відкритого університету. А нещодавно в культурологічному центрі започатковано біографічно-бібліографічну серію «Науковці Донбасу».

Нарешті, специфіка регіону не могла не позначитися на видавничих планах: першими в Україні тут взялися за створення національної термінологісистеми у гірничій справі. Сьогодні чимало викладачів та науковців мовою лекцій та досліджень обирають українську, але спеціальної літератури бракує. Першою обнадійливою ластівкою став виданий у центрі Тлумачний словник гірничих термінів під редакцією доктора технічних наук Володимира Білецького. Кінцева мета програми — створення кількатомної гірничої енциклопедії українською мовою.

Хроніка. Факти. Події

● *Відень*

Нейтрали зі стажем

Учора Австрія відзначила 43-ю річницю прийняття парламентом закону про постійний нейтралітет країни. Цій даті було присвячено і спеціальне засідання уряду.

● *Астана*

День Республіки

У Казахстані відсвяткували сьому річницю незалежності. 1991 року країна стала на шлях демократичного розвитку, що триває й нині, вважають в Астані. Зокрема, нещодавно ухвалено розроблену Президентом Назарбаєвим програму «Казахстан-2030».

● *Мадрид*

Націоналісти перемогли

За попередніми неофіційними даними, після підрахунку 82 відсотків голосів перемогу на парламентських виборах у Країні Басків одержала Баскська націоналістична партія (БНП), яка в місцевому законодавчому органі матиме 21 з 75 місць.

● *Сантьяго*

Нехай вирішує народ

Лідер чилійських комуністів Гладіс Марін вимагає провести референдум щодо питання про суд над колишнім диктатором Аугусто Піночетом. «Нехай самі чилійці вирішать, повинен він постати перед судом чи ні», —заявила вона.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» і зарубіжних інформагентств.

Світлана ГАМОВА, «Голос України» (з Кишинева)

«Нижній Дунай» запрошує інвесторів

НИЖНІЙ ДУНАЙ має стати зоною вільної торгівлі і підприємництва: цю позицію підтвердили в Кишиневі президенти Молдови, Румунії та України, підписавши відповідну декларацію про наміри. До 1 березня кожна з трьох країн займатиметься організацією вільної економічної зони на своїй території. Україна — в Одеській області, Румунія — в межах порту Галац, включаючи нафтопереробні заводи, Молдова — у трьох районах поблизу Дунаю, в тому числі й у селищі Джурджулешти, де будують нафтовий термінал.

Еміль Константинеску, Петру Лучинський і Леонід Кучма: дружба навіки?

Оскільки війна в Югославії «сприяла» тому, що Нижній Дунай почав перетворюватися на економічно відсталий край, з'явилася ця ідея: використовуючи каспійський транспортний коридор, залучити до створюваного єврорегіону інвесторів і вдихнути в нього життя. З цією метою передбачено пільги для експортерів нафти, які побажають стати економічними резидентами вільної економічної зони на Дунаї. Тристоронню угоду парламенти країн-учасниць мають ратифікувати вже наступного літа.

Звичайно, у Кишиневі йшлося і про Придністров'я. Леонід Кучма висловився за необхідність нової зустрічі керівників країн, які виступають гарантами в урегулюванні придністровського конфлікту спільно з ОБСЄ. До речі, у декларації, підписаній трьома президентами щодо створення єврорегіону «Нижній Дунай» окремим пунктом зазначено: переговори між Кишиневом і Тирасполем знову заморожено, а досягнуті торік одеські угоди не виконуються.

Президент Молдови Петру Лучинський запропонував провести ревізію в зоні безпеки на Дністрі, контрольованій сьогодні російськими миротворцями спільно з молдовськими і придністровськими. Для цього, на його думку, доцільно створити спеціальну робочу групу з представників країн-гарантів і ОБСЄ. Мета експертизи — «розвантажити і демілітаризувати» колишній район бойових дій. Ідея, власне, не нова. Ініціатива зняти блокпости миротворчих сил у Придністров'ї, замінивши їх мобільними групами військових спостерігачів, належить посередникам у переговорному процесі. Але це питання розв'язується лише на рівні глав держав. А поки що стосовно присутності російських військ зберігаються розбіжності. Придністров'я вважає, що в разі їх виведення буде порушено баланс сил у регіоні. Президент України Леонід Кучма у зв'язку з цим висловився досить чітко: «Російські війська мають дислокуватися в Росії».

І про кордон. За словами українського міністра закордонних справ Бориса Тарасюка, до кінця нинішнього року буде завершено роботу з підготовки договору про державний кордон — спірних питань немає. Але тільки після того, як підпишуть цей договір, можна говорити про передачу Молдові ділянки землі під будівництво нафтового термінала в селищі Джурджулешти поблизу Дунаю. Поки що, стверджують високопоставлені чиновники з МЗС України, будівництво термінала ведуть на молдовській території.

Фото В. СОЛОВЙОВА (ДІНАУ).

Президенти й парламентарії працювали водночас

ЦЕ БУЛО символічно: коли в Кишиневі проходили переговори президентів України та Румунії, у Києві зустрічалися представники парламентів обох держав. Зустрічі відбулися приблизно водночас.

Коло головних україно-румунських тем для переговорів загальновідоме: укладення договору про режим держкордону, делімітація континентального шельфу, питання національних меншин. Щодо останнього, то до приємних звісток із Кишинева можна віднести таку: вже на початку листопада у Бухаресті відбудеться спільне засідання двосторонньої комісії з питань нацменшин. Можна додати — нарешті, оскільки пристрасті довкола цієї тематики не вщухають. Природно, що під час розмови з румунським колегою Президент України Леонід Кучма звернув його увагу на розв'язану в румунській пресі антиукраїнську кампанію, базовану на звинуваченнях у нібито утисках румунів в Україні. Еміль Константинеску все це списав на свободу висловлювань думок у пресі.

До речі, низка антиукраїнських статей знову з'явилася у румунських та молдовських газетах саме напередодні саміту. «Щоб в Україні залишилося якомога менше румун і щоб румунська меншина не мала такої ваги, українська влада розділила наших співгромадян на румунів та молдован, — писала кишинівська «Літаратура ши арта» і ставила «блискуче» запитання, — а може, й нам розділити наших сусідів на українців, козаків, хохлів тощо, придумуючи їм по мові?». До речі, автор публікації — Ніколає Дабіжа — один із керівників Спілки письменників Молдови, людина, мабуть, освічена. Інші газети — молдовська «Тара», румунська «Зіуа» — стверджували, що проти румунської мови в Україні оголошено справжню війну. Коли на прес-конференції президентові РМ Петру Лучинському задали запитання щодо появи таких інсинуацій у Молдові, то він теж, як і Еміль Константинеску, послався на свободу слова. Логічно, але от що бентежить: нерідко антиукраїнські публікації з'являються в мас-медіа, контрольованих керівниками молдовського уряду та парламенту. Тобто в тих, де «свобода слова» може, так би мовити, коригуватися. Ну й додамо: тенденція до скорочення саме українських шкіл і саме в Молдові була однією з тем минулих переговорів.

Не за газетними публікаціями, а безпосередньо спробували розібратися в ситуації щодо румунської нацменшини представники парламенту Румунії, які кілька днів перебували в Чернівецькій області та згодом у Києві. Зустріч із першим заступником Голови Верховної Ради Адамом Мартинюком **(на знімку)** завершувала візит, отож до неї румуни вже ознайомилися зі справами і слід було б чекати конкретних претензій до наших законодавців. Але їх практично не було, зустріч пройшла напрочуд спокійно і навіть тепло. Один прецедент, щоправда, стався, точніше — мало не стався. Член делегації Васіле Миндровічану завів був мову про давнє й добре знайоме: чому ми ділимо румуномовне населення на румун і молдован, а мову —на румунську й молдовську? У залі запахло гострою дискусією, але Адам Мартинюк категорично заявив: визначення належності до національності та рідної мови в Україні — справа самих громадян, і поки є незалежна Молдова, то й перейменовувати молдовську мову на румунську ми не можемо. Адам Мартинюк настійливо запропонував гостям більше цієї теми не торкатися. Пропозицію було прийнято — хоча, можливо, й без особливого задоволення.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Як звернутися до Європейського суду

ОСТАННІМ часом до редакції «ГУ» надходять листи з проханням розповісти, яка процедура звернення до Європейського суду з прав людини. Відповідь на порушені читачами запитання дав п'ятиденний семінар під назвою «Національний та міжнародний захист прав людини (засоби та механізми)», що відбувся у Києві в рамках україно-британського проекту «Від декларації до справ: здійснення прав людини в Україні».

Володимир Буткевич — український суддя Європейського суду.

Його слухачами стали майже 70 правозахисників, суддів, адвокатів з усієї України. Лекторами виступили представники Уповноваженого з прав людини при Верховній Раді, Комітету міністрів Ради Європи, Європейського суду, Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, Центру інформації та документації Ради Європи. Значну увагу на семінарі приділено саме тематиці Євросуду: адже не лише пересічні громадяни, а часом і юристи мало ознайомлені з його діяльністю і з практикою подання позову до Страсбурга.

Отож у виступах провідних спеціалістів з юриспруденції, зокрема судді Європейського суду з прав людини від України Володимира Буткевича, ішлося про таке нагальне питання — процедура звернення до Європейського суду. До нього, за словами судді, вже надійшло з України 1011 скарг, та лише 167 з них зареєстровано. Основні причини відхилення: неправильне оформлення позову або ж його безпідставність. Потрібно чітко усвідомити, що Європейський суд з прав людини не змінює рішення національного суду, а виносить нове. Він розглядає лише ті справи, в яких обвинуваченою стороною є держава, а не особа чи група людей. Необхідна умова розгляду справ — використання скаржником усіх національних засобів захисту, доступних у країні, та подання позову протягом шести місяців після винесення вироку. Не допускаються до розгляду скарги: анонімні; ідентичні тим, що були раніше розглянуті; досліджені іншими міжнародними органами охорони прав людини. Також не приймають до розгляду позови, які не мають відношення до положень Європейської конвенції з прав людини.

Скарга повинна подаватися мовою оригіналу (перекладати на англійську чи французьку не потрібно!). До неї обов'язково слід додати рішення всіх (у нашому випадкові — українських) судових інстанцій. Щойно позов зареєстровано, Європейський суд надсилає запит про факти до уряду держави, який має відповісти протягом місяця. І — залежно від відповіді — справу або владнують «полюбовно», або передають на подальший розгляд до суду. Термін розгляду справи — у середньому 3—5 років. Після остаточного рішення суду Комітет міністрів Ради Європи визначає суму відшкодування для позивача. Варто зауважити, що для громадянина все це — безкоштовно, бо витрати на роботу суду оплачує держава, роблячи до Ради Європи внески.

На думку Володимира Буткевича, подання скарги до Європейського суду не є проблемою. Головне — доступна для кожного інформація щодо цього питання, якої вочевидь бракує в нашій державі. Та й сама Європейська конвенція з прав людини надрукована лише в одному офіційному українському виданні.

А на запитання кореспондента «ГУ» «Яке місце серед сорока країн-членів посідає нині наша держава за чисельністю скарг, поданих до Європейського суду?» пан Буткевич відповів:

— На початок липня цього року зареєстровано 71 скаргу — тоді ми були сімнадцятими. До жовтня, як бачите, цифра збільшилася вдвічі. І, думаю, кількість позовів і надалі зростатиме. Це пояснюється тим, що громадяни відчули ще одну можливість захистити свої права...

Друкуємо адресу, за якою можна звернутися до Європейського суду з прав людини:

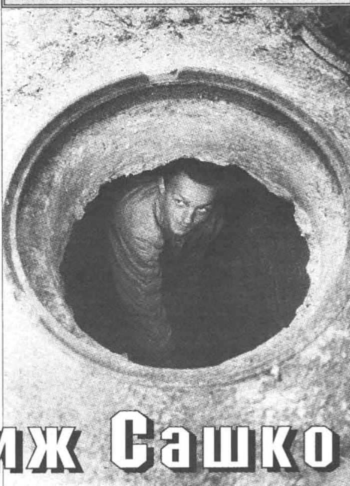
European Court of Human Rights, Council of Europe, F-67075, Strasbourg Cedex France.

Олеся ЯХНО.

Світло в кінці тунелю

Як бомж Сашко людиною став

САШКОВІ — 17, а на вигляд — як 14-літній підліток. Бо хворий, худий і слабкий. А з чого гладшати? Батьки — у в'язниці, він усе життя — по інтернатах, а як вийшов звідти, нікому не потрібний став. Ночує в підвалах, їсть усіляку гидоту, а останнім часом ще й занедужав. Болить голова, нудить, слабкість у ногах. Отож коли в чужому городі його з куркою в руках «застукала» хазяйка, забракло навіть сил утікати. Відпустив курку та й... гепнувся старенькій під ноги.

Вона заголосила і замість того, щоб лупцювати палицею, затягнула його до хати. Відігріла чаєм, нагодувала та й відвела до Іванівни, яка в нічлізці — санітаркою. Так хлопець опинився в закладі, не схожому ні на приймальник-розподільник, знайомий йому з дитинства, ні на готель, де йому пощастило якось ночувати. Але провівши там кілька днів, Сашко зрозумів: тут жити можна.

Затишні кімнати, чиста постіль, привітні санітарки подобалися йому дедалі більше. Можна було навіть пошикувати — раз на день годували в кафе. Вперше він відчув такий інтерес до своєї персони.

Поруч з ним у кімнаті мешкало ще кілька душ. Старого Петра Павловича вигнали з дому син з невісткою. Костя та Сергій вийшли з тюрми за амністією. Сашко дізнався, що вийти за амністією — це значить залишитися зі своїми проблемами сам на сам. Костя накупив було гостинців для дітей, приодягся франтом: зустрічай, жінко! А вдома чужинці: «Не живуть уже тут ваші, а куди виїхали, не знаємо». Напився він з горя, а на ранок прийшов до тями — ані грошей, ані документів.

Добре, що сюди приймають без документів. Чи ти «класичний» жебрак, чи алкоголічка без даху над головою, чи вчорашній ув'язнений — лишайся тут на місяць. За цей час пройдеш медкомісію, збереш довідки для поновлення документів, почнеш клопотати про незаконно відібране житло. А поталанить — знайдеш роботу.

Хто як може, «нічліжники» намагаються підробляти. Адже одним обідом ситий не будеш. Ті, хто знайшов підробіток, діляться харчами по-братськи. Той, хто день змарнував, зиркає раз по раз на двері. Адже працівники нічліжки хоча й самі бідують, іноді підгодовують своїх підопічних. Та й одягом діляться. Бо «гуманітарка» була лише раз, а новачки приходять щодня і часом у такому лахмітті, яке під час першого прання розвалюється на шматки.

Абияк одягнені, напівситі, мешканці нічліжки вже не бідкаються, почувають себе щасливими. Ще вчора від них з відразою відверталися. А сьогодні вони нібито не зайві. І, може, завтра стануть потрібними.

Навіть бувалі в бувальцях соціальні працівники вражені тим, як швидко змінюються люди, потрапивши сюди. Щоб примусити людину повірити у себе, виявляється, потрібно не так вже й багато.

Але для того, щоб включитися в повноцінне життя, місяця замало. Адже тільки на поновлення документів викреслюй тижнів чотири-п'ять.

«Сьогодні ми обговорюємо проект перебування людей у нічліжці протягом трьох місяців», — каже заступник завідувачки відділу соціальних питань міськвиконкому Лариса Мельниченко.

Мабуть, сьогодні це — головне питання. Проте не менш болючі й інші: забезпечення одягом, взуттям, калорійним харчуванням. Коштів міськвиконкому, з ініціативи якого було створено нічліжний дім, вистачає тільки на найнеобхідніше.

Ідуть з нічліжки по-різному. Ті, хто не встиг влаштуватися на роботу, знайти житло, — з острахом: не відомо, чи знайдуть вони завтра дах над головою. А що робити? Не зумів використати свій шанс — дай скористатися ним іншому. Сьогодні до нічліжки — черга.

Та є й щасливчики. Оце нещодавно поїхала пара — будувати нове життя. Познайомилися в нічліжці, закохалися, вирішили одружитися.

Пощастило й Сашкові. Знайшлася далека рідня — самітня тітка, яка забирає його до себе. А тим часом Сашко заробляє гроші на квиток і на подарунок бабі Полі, в якої він намагався вкрасти курку.

«Трапилася б інша бабка, — розмірковує хлопчина, — паритися мені на нарах».

А так і курка ціла, і людина на волі.

Баба Поля, проте, цим випадком очі не коле. "Голод їх на злочини жене. Злидні. Не саджати їх треба, а годувати, повертати віру в життя».

Стара вірить у Бога. Нічліжку вона вважає справою богоугодною і корисною. До речі, релігійні громади не залишають нічліжний дім без своєї допомоги та уваги.

Дізнавшись, що нічліжка водночас може прийняти лише сорок душ, баба Поля хитає головою: «Більше їх треба в нашому місті збудувати, адже знедолених он скільки».

Баба Поля знає, що каже. Недавно у неї «обчистили» погріб...

P. S. Організація будинку нічного перебування — це не єдина гідна уваги новація в Кривому Розі. Зажила доброї слави у жителів міста й робота територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів.

Як повідомила Лариса Мельниченко, представники Міністерства праці та соціальної політики мають намір провести тут Всеукраїнський семінар з проблем соціального захисту населення. Та чи допоможе це захистити усіх, хто цього потребує?

Лариса КРУПІНА.

Дніпропетровська область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Останні з могікан

МОЛОДИЙ чоловік з дипломатом у руці вийшов з трамвая на безлюдній зупинці, перейшов через колію і попрямував узбіччям автостради, проводжаючи поглядом машини. «Сьогодні начебто спокійно, міліції немає». Незнайомець озирнувся востаннє і різко звернув на одну з непомітних стежинок, протоптаних в колючих заростях. Там, за щільною стіною чагарників, у глибині посадки, біля занедбаного стадіону на нього чекали однодумці...

Ностальгія

Ні, це не сторінка з детективу чи авантюрного роману. Років 15—20 тому такий вигляд мали мирні збори колекціонерів грамплатівок і магнітофонних записів у багатьох містах. Сьогоднішнім молодим, розбещеним доступністю «попси» на кожному кроці — в кіосках звукозапису, в передачах радіо і ТБ, — важко зрозуміти нас, 30—40-літніх. Вони не жили в інформаційному вакуумі. Вони не знають, що буває музика дозволена і заборонена. Вони не уявляють собі тієї атмосфери, коли звучать тільки Кобзон і Зикіна, коли «молодіжну» музику виконують Лев Лещенко і Валентина Толкунова і коли цькуванню піддається навіть Алла Пугачова, не кажучи вже про підпільну «Машину часу». А тоді, в 70-х, тим, хто хотів слухати дещо відмінне від дозволеної музики, доводилося утворювати своєрідні таємні товариства, призначати конспіративні збори у важкодоступних місцях, подалі від міліцейського ока.

Називалися в різних містах по-різному: «тусовка», «сходняк», «балка». Проте діяли усюди: в Москві, Ленінграді, Ризі, Харкові, Києві, Кривому Розі. Чимало молодих людей збиралися в умовному місці в умовний час з дипломатами і пакетами, повними платівок, з надією придбати чи виміняти сьогодні щось особливе і неповторне або, навпаки, «зіпхнути» якусь негодящу «пластмасу» ближньому. А потім, після серії обмінів, із завмиранням серця мчали додому, щоб скоріше поставити заповітний диск на програвач і зазнати або радісного захоплення, або гіркого розчарування.

Так, тоді це був окремий молодіжний світ, де володарювали зовсім інші кумири: повні юнацького запалу «Бітлз» і жорсткі, саркастичні «Зе Ху», «Діп Пьорпл», який приголомшував нечуваною міццю і натиском, та романтично-загадковий «Юрайа Хіп», бунтарськи крикливий, але дивно мелодійний «Слейд» і філософськи спокійний, проникаючий в глибину душі «Пінк Флойд»...

Симпатяга Елтон, ніби чарівний Гудвін, раз у раз міняючи окуляри, вів нас по дорозі з Жовтої Цегли на пошуки казкових країн. Космічний прибулець Девід Боуі силою голосу заносив у глибини Всесвіту, всипані зоряним пилком. А кровожерний Еліс Купер страхав нас своїми «нічними кошмарами». Як усе це було не схоже на нудну сіру дійсність, де артист, що співає на сцені мало чим відрізнявся від інструктора райкому, який читає лекцію.

Власті інстинктивно відчували неясну загрозу, що йшла від рок-музики, і тому боролися з нею (і з нами) усіма можливими засобами.

Засилали провокаторів. На «сходняк» регулярно приходили два-три «колекціонери», обличчя яких часто мелькали в комсомольському активі, і «простацьки» запитували, почому ти продаєш той чи той диск. Тільки-но необережний дискоман називав ціну, з юрби виринали оперативники і забирали бідолаху за «спекуляцію». Іноді робили облави. З міліцейського «бобика» вискакували пильні охоронці порядку і кидали в машину всіх без розбору. Невдачливих колекціонерів везли у відділення, примушували писати пояснювальні, складали протоколи. Студентам загрожували виключенням з інституту.

Та найстрашнішим було те, що примушували розбити платівки.

Особливо не таланило тим, у кого знаходили платівки групи «КІСС» з висунутими язиками. У цьому разі «злочинця» могли передати до рук КДБ «за поширення фашистської пропаганди». На думку про таку пропаганду товаришів з ідеологічного відділу, очевидно, наштовхувало подвійне рунічне SS в кінці назви. У текстах пісень ніхто з них розібратися не міг, оскільки ті були англійською. (Взагалі, цікаво, що фашистського міг співати квартет, у складі якого було три євреї?..)

Важко точно сказати, за що власті так переслідували дискоманів. Можливо, вони щиро вважали, що рок-музика відволікає молодь від побудови «світлого майбутнього»? А може, все-таки розуміли, що хороша музика завжди розбуджує уяву. І оскільки людина починає самостійно мислити, значить вона починає критично сприймати дійсність. Справді, небезпечна річ, ця рок-музика...

Слава Богу, недоброї пам'яті часи позаду. Вже ніхто нікому не вказує, що слухати, ніхто нікого не переслідує. Зустрічаєш нині кого-небудь з колишніх ідеологів «світлого майбутнього» — усе гаразд, круті бізнесмени, при «тачці», при «моторолі». А сам мимоволі думаєш: «Цікаво, а чи пам'ятають?..».

А ось музика з тих часів зіпсувалася. От за що вдячний колишнім властям, так це за те, що можна було увімкнути телевізор без ризику побачити Мішу Шуфутинського з його блатними наспівами. (Взагалі, мене вражає цей феномен всенародної любові до блатної тематики. Таке враження, що одна половина населення вже побувала в місцях не таких віддалених, а інша половина туди збирається.) І «попса» нині така, що на вуха не натягнеш: «Я тебя нарисовал, я тебя нарисовал, только так и не познал...». І це з кожного кіоску звукозапису.

Втім, не все так погано. Адже в кожному місті збереглися острівці, де ще можна знайти нормальну музику. У парках і скверах, на заповітних п'ятачках, вже не від кого не ховаючись, збираються «останні з могікан» — люди, для котрих ім'я Френка Заппи про щось говорить. Тут, серед добрих старих платівок і нових компакт-дисків можна зустріти таке, чого не слухав уже сто років або про що мріяв усе життя. Можливо, «Емерсон, Лейк енд Палмер», з їх заумними пасажами. Або Карлоса Сантану, чиї латиноамериканські ритми і звуки гітари п'янять сильніше, ніж знаменита текіла. Або незрівнянного Марка Болана зі своїм «Тиранозавром».

Бог його знає, може, справді, раніше музика була кращою? А може, просто старіємо...

Антон ОЛЕГОВ.

Мал. Олексія БОРДУСОВА.

У номер

● *Полтава*

З казарм у квартири

Аби хоч якось розв'язати житлову проблему військових та чорнобильців, у Полтаві розпочато переобладнання під житлові будинки гуртожитків тих підприємств, які перестали відчувати в них потребу. Першим таким об'єктом став гуртожиток автотранспортного підприємства на околиці міста. Після реконструкції тут одержать квартири 60 щасливчиків. Імовірно, що нинішнього року. На черзі реконструкція ще 3 гуртожитків, яка частково здійснюватиметься коштом Всеукраїнського фонду «Житло військових».

● *Вінниця*

День зарплати — забута дата

За даними обласного управління праці, 471,7 тисячі вінничан (із приблизно 600 тисяч працюючих) ніяк не дочекаються зарплати. Держава заборгувала їм чималу суму — 231,3 мільйона гривень, у середньому майже по 500 грн. на кожного.

Четверта частина боргу припадає на державні установи й організації. Але найбільш обділеними виявилися селяни: із 208,5 тисячі працівників АПК, яким не виплатили заробленого, більше половини не бачили готівки від 1,5 до 2 років.

● *Київ*

Розраховуємо лікарняний від загального стажу

Розмір допомоги працівникам через тимчасову непрацездатність, відповідно до узгодженого урядом і профспілками України рішення, розраховується від загального трудового стажу, а не від безперервного, як було раніше.

Згідно із затвердженими постановою Кабінету міністрів правилами чітко визначено види діяльності, термін заняття якими зараховується до загального трудового стажу. Це, зокрема, служба у Збройних силах, навчання та перепідготовка, догляд та виховання дітей, відпустка через вагітність і пологи, вимушені прогули.

Альтернатива

Чи замінить комп'ютерна «мишка» живу?

У польському місті Познань відбулася міжнародна конференція, присвячена пошукові альтернативи експериментам над живими тваринами. А знайшли її професори Гарвардського університету (США).

Нині близько 60% американських студентів, отримуючи практичні знання в навчальному закладі, «експериментують» не з тваринами, а з комп'ютерами. Польща ще 15 років тому припинила знущання над жабами та кроликами. Протягом цього часу їх успішно замінюють відеофільми, комп'ютерні програми, спеціально виготовлені матеріали.

У нашій країні через брак коштів як «піддослідних кроликів» у невеликій кількості використовують лише «дрібну» живність: щурів, морських свинок та ін.

Невдовзі й ми зможемо ознайомитися з проведенням більш гуманних експериментів. Українські науковці, які брали участь у конференції (за сприяння Товариства захисту тварин «SOS»), привезли з Польщі декілька комплектів комп'ютерних програм.

Тетяна МІШИНА.

Новини медицини

Ціна звички — життя

У Міністерстві охорони здоров'я відбулося засідання Координаційної ради з контролю над тютюном при Кабінеті міністрів України. Представники зацікавлених міністерств та відомств, наукових установ, Інформаційного центру з проблем алкоголю та наркотиків обговорювали проект Державної програми протидії вживанню тютюну. Нині 37 відсотків смертей чоловіків віком 35—69 років спричиняють хвороби, пов'язані з курінням, — насамперед рак легенів. За повідомленням прес-центру МОЗ, щороку ця шкідлива звичка передчасно забирає життя близько 100 тисяч наших співгромадян.

Кому в Україні важко дихати

Завершився Другий з'їзд фтизіатрів та пульмонологів України, який мав виробити єдині підходи до класифікації, діагностики, лікування та профілактики бронхо-легеневих захворювань. Жваву дискусію серед його учасників викликала й тема виживання пульмонологічної служби в сучасних економічних умовах.

Лікування бронхіальної астми в Україні, всупереч чинному законодавству, перетворилося на платну процедуру. Державі нині теж важко дихати під тягарем боргів, тож вона припинила забезпечувати безплатними ліками легеневих хворих. До речі, на нашому фармацевтичному ринку представлено переважно імпортні препарати пульмонологічної групи. Жодне з вітчизняних підприємств не виробляє балончиків з аерозолем від нападів задухи.

За словами директора Інституту фтизіатрії і пульмонології АМН, голови Асоціації фтизіатрів і пульмонологів України професора Юрія Фещенка, на астму, хронічний обструктивний бронхіт та інші пульмонологічні недуги страждають близько 12 мільйонів українців. Хворі з діагнозом «хронічний обструктивний бронхіт» у наших умовах помирають надто рано — в середньому через п'ять з половиною років.

Поліпшити ситуацію можна лише за створення ефективної діагностичної служби. За словами Юрія Фещенка, важливий крок у цьому напрямі зробили автори програми «Здорові легені України» — Асоціація фтизіатрів і пульмонологів України та фармацевтична компанія «Берінгер Інгельхайм». Торік коштом компанії в столичних лікувальних закладах було створено й обладнано три діагностичні центри «Пульміс». Тут кожний бажаючий може безплатно обстежити власні органи дихання та отримати консультацію пульмонолога. Незабаром ще вісім таких центрів запросять пацієнтів в інших містах України.

Ганна ВОРОНЦОВА.

Київ.

Тенденції

САМЕ СТІЛЬКИ нас, за прогнозами Інституту економіки Національної академії наук України, житиме у 2026 році (з нинішніх п'ятдесяти з половиною мільйонів). При цьому нація помітно постаріє: частка громадян, старших за 60 років, зросте з 20 до 25 відсотків. Час бити на сполох: осінь нації — то не лише «осінь життя», це провісник збоїв у роботі всього суспільного організму.

Бебі-буму не відбудеться

У XXI столітті населення України зменшиться до 42 мільйонів

Передовсім постраждає система соціального захисту населення, адже кількість працездатних громадян—платників податків істотно зменшиться. Чи зможе один працюючий прогодувати пенсіонерів і на додаток власних дітей?

Хоч як дивно, але такі питання хвилюють нині хіба що демографів. Можновладці звикли жити сьогоденням і не дуже полюбляють зазирати в прийдешнє. Такого висновку доходиш, розмовляючи з завідувачкою відділу демографії та відтворення трудових ресурсів Інституту економіки НАН України професором Валентиною Стешенко.

— В СРСР відтворення населення розуміли як баланс між смертністю й народжуваністю, — розповідає Валентина Сергіївна. — Якісні демографічні показники (здоров'я населення, середня тривалість життя, соціально-економічні характеристики) не завжди брали до уваги. Тому демографічна політика обмежувалася заходами, спрямованими на підтримання сім'ї.

Насправді на відтворенні населення так чи інак позначаються будь-які зміни в економіці. Народжуваність, приміром, непрямо залежить від того, на яких засадах побудовано в державі податкову, житлову політику, політику приватизації, політику доходів. Важливий і рівень пенсійного забезпечення. Адже що відбувається сьогодні: людям середнього віку доводиться утримувати не тільки своїх дітей, а й власних батьків, а інколи ще й бабусь з дідусями, що значно погіршує матеріальні передумови для дітонародження.

— З огляду на це, які демографічні перспективи чекатимуть нас у XXI столітті?

— До 2026 року в Україні триватиме депопуляція населення, тобто смертність переважатиме народжуваність. Населення старішатиме, а водночас зростатиме демографічне навантаження на працездатних громадян. Причому серед «утриманців» збільшиться частка літніх людей і зменшиться частка дітей. Образно кажучи, нові покоління «проїдатимуть» демографічний капітал, нагромаджений предками.

— Наскільки я знаю, депопуляція спостерігається і в багатших країнах...

— Це тенденція загальносвітова. Та в Україні на її тлі відбувається різке погіршення якісних показників — скорочується середня тривалість життя і погіршується здоров'я населення. Це дає підстави говорити про демографічну кризу.

За тривалістю життя Україна стоїть на рівні Тунісу, Марокко і Таджикистану, тобто десь на 120-му місці у світі. За період з 1989 до 1995 року тривалість життя чоловіків скоротилася на 4,9 року, а жінок — на 2,6. У 1996—1997 роках спостерігалося незначне зростання цих показників, але тут, імовірно, втрутився «природний відбір» (найслабші на цей час померли, залишилися тільки міцні й порівняно здорові).

Нині народжуваність компенсує смертність лише на 59%.

— Але в пресі вже з'являються обнадійливі прогнози про майбутній бебі-бум. Що це, демографічний парадокс?

— Я жодних передумов для цього не бачу.

До речі, особливих демографічних «бумів» у нас не спостерігалося і в ті часи, коли ковбаса була дешева, а контрацептиви —дефіцитні. Зазвичай сплеск дітородної активності наставав після якихось надзвичайних подій як компенсація величезних людських втрат, приміром, унаслідок воєн. Найвищий рівень народжуваності в Україні було зафіксовано у 1949 році.

Нині навіть сільське населення, яке завжди вирізнялося вищою дітородною активністю, скопіювало «міський» стереотип: одна сім'я — одна дитина. Якщо 10 років тому сільська жінка за все своє життя могла народити в середньому від 2,4 до 2,5 дитини, то тепер цей показник знизився до 1,7.

Недолуга соціальна політика лише погіршує ситуацію. Численні пільги, що їх держава поблажливо дарувала матері, важким тягарем лягли на підприємства. Це робить жінку «персоною нон грата» для роботодавця, знижує її шанси на ринку праці, ставить перед жорстким вибором між кар'єрою і материнством.

— Проблемами народонаселення має займатися міжвідомчий орган на рівні уряду, — вважає Валентина Сергіївна. — У нас ці питання чомусь віднесено до компетенції Міністерства праці і соціального захисту та частково Мінсім'ї.

В Україні немає навіть наукової установи, котра спеціалізувалася б на дослідженні демографічних проблем. Демографічний інститут (до речі, перший в світі) працював у Києві з 1919 до 1938 року. Тепер залишився тільки невеличкий відділ в Інституті економіки НАН.

Чи справдяться його прогнози, ми з вами дізнаємося 2001 року, після підбиття підсумків загальноукраїнського перепису населення.

Ганна РОМАНЦОВА.

Правление АО «Центральный универмаг» сообщает о проведении общего собрания акционеров, которое состоится 14.12.98 г. в актовом зале универмага в 11.00. Начало регистрации акционеров с 9.30. Для регистрации необходимо иметь документ, удостоверяющий личность.

Повестка дня:

1. Увеличение размера уставного фонда путем дополнительного выпуска акций.
2. Внесение изменений в учредительные документы.
3. Разное.

Увеличение уставного фонда проводится с целью привлечения капитала путем выпуска 6 368 простых именных акций номинальной стоимостью 49 грн. 40 коп. на общую сумму 314 579 гривен 20 копеек. Размер уставного фонда после проведения дополнительного выпуска акций будет равен 1 572 846 гривен 60 копеек.

Изменения будут внесены в п.5.1. устава АО «Центральный универмаг». Проект изменений: «5.1. Уставный фонд «Общества» составляет 1 572 846 гривен 60 копеек и разделен на 31 839 простых именных акций номинальной стоимостью 49 гривен 40 копеек каждая».

В случае, если при увеличении размера уставного фонда АО «Центральный универмаг» акционерам будут причинены какие-либо убытки, они подлежат возмещению в порядке, установленном действующим законодательством.

Справки по тел. 45-10-17.

Правление АО «Центральный универмаг».

До відома громадськості!

Дочірнє підприємство «Кримські генеруючі системи» Державної акціонерної компанії «Крименерго» звернулося в Національну комісію з питань регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з виробництвом, передачею і постачанням електроенергії на території Автономної Республіки Крим.

Автономна Республіка Крим, 333620, м. Сімферополь, вул. Київська, 74/6, тел. 29-83-76, телетайп 222139, факс 27-23-24.

Відкрите акціонерне товариство «Борщівський цукровий завод» повідомляє своїх акціонерів, що загальні збори відбудуться 9 грудня 1998 року о 12 годині за адресою:

Тернопільська область, Борщів, вул. В. Великого, 1.

Реєстрація учасників з 10.00 до 11.30.

Порядок денний:

1. Звіт правління про фінансово-господарську діяльність ВАТ.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Різне.

Акціонерам товариства мати при собі паспорт та документи, що посвідчують права на акції.

Довідки за телефоном (Борщів) 03541-7-54-36.

До відома акціонерів закритого акціонерного товариства «Чернівецький машзавод».

10 грудня 1998 р. відбудуться позачергові збори акціонерів з порядком денним:

1. Про затвердження рішення правління від 02.07.98 р. «Про створення ТОВ «Машзавод».
2. Вибори голови правління ЗАТ «Машзавод».
3. Вибори правління ЗАТ «Машзавод».
4. Вибори ревізійної комісії ЗАТ «Машзавод».
5. Вибори спостережної ради ЗАТ «Машзавод».

Збори відбудуться в БК «Сучасник» вул. Прутська, 16.

Реєстрація учасників зборів з 8.30 до 12.00. Початок роботи зборів 12.00.

За дорученням ініціативної групи:

Голова ініціативної групи Громова С. М.
Заступник Пирог Л. М.

Увага — конкурс!

Міністерство внутрішніх справ України оголошує відкритий конкурс для виробників за таким проектом:

Виробництво реєстраційних номерних знаків для дорожніх транспортних засобів

До участі в конкурсі запрошуються претенденти —резиденти України на умові генерального постачальника з виготовлення і постачання номерних знаків для транспортних засобів.

Постачання — через місяць після підписання контракту.

Детально терміни виготовлення і графіки постачання узгоджуються при підписанні контракту.

Фінансування проекту здійснюється Міністерством внутрішніх справ України.

Конкурсну документацію можна одержати за адресою: 252024, м. Київ-24, вул. Богомольця, 10, УДАІ МВС України, у період з 28.10 по 11.11 1998 р. (тел. 291-31-48, 291-35-48, факс 291-39-70) з 10.00 до 17.00.

Вартість участі в конкурсі 1000 гривень. Документація надається представнику претендента після перерахування зазначеної суми на розрахунковий рахунок УДАІ МВС України (р/р 35303303101, МФО 300993, код —24521790, Головне управління НБУ м. Києва). Надання конкурсної документації оформляється письмовим підтвердженням про отримання.

Дата та місце проведення конкурсу: 13 листопада 1998 р. о 12.00 за адресою: 252024, м. Київ-24, вул. Богомольця, 10.

Організатор конкурсу:

Міністерство внутрішніх справ України, тел. (044) 291-31-48, (044) 291-35-48, факс 291-39-70.

Можливі претенденти, що потребують роз'яснення технічних питань, повинні звертатись до УДАІ МВС України, **тел. (044) 291-31-48, (044) 291-35-48, факс 291-39-70.**

Уважаемые акционеры!

ОАО «Днепропетровское АТП-11257» ссообщает, что общее собрание акционеров состоится 11 декабря 1998 года в 15 часов по адресу: г. Днепропетровск, ул. Матлахова, 2.

Повестка дня:

1. Информация председателя правления об итогах финансово-хозяйственной деятельности общества и меры по погашению долговых обязательств общества.
2. Отчет ревизионной комиссии.
3. Внесение изменений и дополнений в устав ОАО.
4. Принятие внутренних нормативных документов ОАО.
5. Выборы председателя правления и органов правления.

Правление ОАО «АТП-11257»

Арбітражний суд Іваноо-Франківської області (284000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюндвальська, 11) порушив справу № Б-9/320 про банкрутство районного підприємства «Рогатинтеплокомуненерго» (285140, Івано-Франківська обл., м. Рогатин, вул. Липова), р/р 26008202832001 у Рогатинському відділенні банку «Україна», МФО 336116, код ЗКПО 22197380.

Вимоги кредиторів та звернення санаторів приймаються судом протягом місяця з дня цієї публікації.

Арбітражний суд Полтавської області (314000, Полтава, вул. Зигіна, 1) порушив справу № 8/198 про банкрутство МПВКП «Світанок» (Хорол, вул. Корольова, 15; р/р 609844 у Хорольському відділенні АК АПБ «Україна», МФО 331359).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Одесской области (270032, Одесса, пр. Шевченко, 4) возбудил дело № 4409/26 о банкротстве ВНПО «Агат» (270023, Одесса, ул. Пушкинская, 8; р/с 609810 в Одесском филиале КБ «Приватбанк», МФО 328704).

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражный суд Харьковской области (310022, Харьков, Госпром, 8 подъезд) возбудил дело № 7819/7-72 о банкротстве открытого акционерного общества «Харьковская макаронная фабрика» (Харьков, ул. Франковская, 14; р/с 26004200003000 в ХОД АКБ "Украина" Харькова).

Арбітражний суд Рівненської області (266023, м. Рівне, вул. Відінська, 10) порушив справу про банкрутство ВАТ «Рівненський завод тракторних агрегатів», м. Рівне.

Юридична адреса: 266021 , Україна, м. Рівне-21, р/рахунок 26009301585439 в Промінвестбанку м. Рівного, МФО 333335, код 00235884.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд

Донецької області порушив справу № 5-95Б про банкрутство ДП «Карина» фірми ТОВ «Стром», м. Маріуполю,

юридична адреса:

341025 м. Маріуполь,
просп. Нахимова, 186,
р\р № 26008188108001 в МФКБ «Приватбанк» м. Маріуполь,
ЕДРПОУ 22038457, МФО 335429.

Претензії кредиторів приймаються на протязі місяця з дня публікації об'яви *за адресою* арбітражного суду Донецької області: 340105 бульв. Пушкіна, 34.

Арбітражний суд м. Києва порушив справу № 2/540б про банкрутство ДП «Фуд емпоріум» (юридична адреса: м. Київ, вул. П. Лумумби, 3, р/р 26005001000 в АТ «Креді-Ліоне Україна», МФО 300379).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Івано-Франківської області (284000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) за позовом Калуської об'єднаної державної податкової інспекції порушив справу № Б-4/212 про банкрутство приватного підприємства «ЕЗОП» (м. Калуш, вул. Б. Хмельницького, 72; р/р 468608 у Калуському відділенні Укрінбанку).

Майнові вимоги кредиторів подавати до Арбітражного суду Івано-Франківської області у місячний термін з дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Донецкой области возбудил дело № 18/78Б о признании банкротом АОЗТ ТК «Петровчанка». Юридический адрес: 340038, г. Донецк, ул. Твардовского, 10, р/счет 2600580177 в Петровском отд. УСБ г. Донецка.

Кредиторам, а также возможным санаторам направлять заявления с имущественными требованиями в Арбитражный суд г. Донецка.

У номер

● *Кіровоград*

Наводимо мости

Напередодні Дня працівників автомобільного транспорту та шляхового господарства відкрито рух по мосту через річку Південний Буг у Гайвороні, що на Кіровоградщині.

Відкриття руху по мосту має велике значення для економічного й соціального розвитку не лише Кіровоградщини, а й сусідніх Одеської, Вінницької та Черкаської областей. Адже збільшаться вантажоперевезення короткими автотранспортними артеріями, що з'єднують ці області, повідомляє ДІНАУ.

● *Одеса*

В океан, на промисел

З Іллічівського рибного порту вийшов на промисел до Атлантичного океану оновлений супертраулер «Юпітер», на ремонт і спорядження якого акціонерна рибопромислова компанія «Антарктика» витратила 700 тис. доларів. За 9 місяців нинішнього року, порівняно з таким же періодом року минулого, флот компанії збільшив вилов риби більш як на 26 відсотків, а введення в експлуатацію ще одного судна, здатного щодоби виловлювати й заморожувати від 70 до 100 тонн морепродуктів, дасть змогу істотно наростити потужності риболовецької флотилії.

● *Чернівці*

«Меридіан серця» єднає земляків

Майже місяць люди з мольбертами блукали старовинними чернівецькими вуличками, малювали архітектурні пам'ятки. Представники різних країн з'їхалися на міжнародний мистецько-культурний симпозіум «Меридіан серця». Його проводило під егідою Ради Європи обласне відділення управління Фонду культури.

Усіх цих митців, колишніх буковинців, доля розкидала по всьому світу.

Невдовзі картини, створені на симпозіумі, помандрують європейськими країнами. А після повернення на Буковину ці роботи поселяться в Чернівцях.

І «На полі крові» є місце для любові

Вистави

У столичному Республіканському планетарії київський театр Володимира Завальнюка «Перетворення» показав глядачеві виставу «На полі крові» (за мотивами однойменної драматичної поеми Лесі Українки).

У ній є місце і добру, і злу. Ці могутні сили, як і в творі Лесі Українки, представляють головні персонажі — старенький прочанин та Юда. Вся вистава — це, по суті, боротьба цих двох сил. Однак право на перемогу отримує лише добро, дароване Богом, — воно всіх прощає і робить духовно чистими. Такий фінал у Завальнюка. Хоча в самому творі, як відомо, Юда не зникає — він залишається і «працює до нестями».

Своє рішення твору В. Завальнюк пояснює дуже просто. Для нього головне — сіяти людяність, щирість та любов, як би банально то не звучало. А ще — проникнути в душу глядача, розкрити її. І, без сумніву, режисеру це вдається. Допомагають йому не лише талановиті молоді актори, які грають у виставі, а й цілий симбіоз елементів театру тіней, слайдів, музики, масок, драми, що створює синтетичну сценічну дію і не залишає глядача байдужим. Цікаво, що костюми, маски для акторів, а також картини, використані у виставі, створила талановита художниця Наталя Чепенко-Завальнюк, дружина постановника. До слова, її роботи «гратимуть» і в інших виставах театру «Перетворення»: у «Щасливці», «Маленькому принці», а також у «Лісовій пісні» та «Саломеї», які незабаром з'являться на сцені.

Тетяна МІШИНА.

На знімках: сцени з вистави «На полі крові».

Альтернатива імпортним препаратам

Презентації

У БОРИСПОЛІ Київської області відбулася презентація нового українського виробника готових лікарських форм СП «Модус», який не має аналогів на території СНД.

Створювалося це підприємство для впровадження сучасного виробництва інфузійних розчинів згідно з вимогами міжнародного стандарту GMP (Good Manufacturing Practice). Потреба України в таких розчинах різних видів дуже велика. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, для підтримки життєдіяльності будь-якої нації необхідно забезпечити кожного громадянина в середньому трьома літрами інфузійного розчину на рік. Україна через своє економічне становище потрапила до списку країн, де на душу населення припадає лише 1 літр. Відповідно потреба — 150 млн. літрів. Існуюче вітчизняне виробництво в змозі забезпечувати потребу лише на 10%. Старі технології унеможливлюють збільшення найменувань і об'ємів інфузійних розчинів, тому лікарі змушені складати подібні «коктейлі» безпосередньо біля ліжка хворого.

В країнах СНД на сьогодні виробляллося близько 150 найменувань, тоді як в розпорядженні європейських лікарів — більше 200.

Якщо подивитися, наскільки це вигідно з економічної точки зору, то ситуація така. Польські виробники аналогічної продукції за 9 місяців минулого року на українському ринку мали виручку 12 млн. доларів. Індія щорічно вивозить з України 20 — 25 млн. доларів. Тобто ми фінансуємо чуже виробництво.

На побудову СП «Модус» витрачено: 12 млн. доларів на технічну документацію та обладнання і 6 млн. гривень на ремонтні роботи.

На думку директора Олександра Клімова, ці затрати окупляться протягом 4 — 5 років.

Підприємство матиме змогу випускати продукцію на рівні європейських стандартів та за нижчими цінами, ніж імпортні аналоги, що зробить її доступною і для громадян, і для медичних закладів бюджетної сфери.

Михайло ЛІВАНДОВСЬКИЙ.

Що за свято без перемоги

Чемпіонат України. Вища ліга. 14-й тур: «Металург» (Запоріжжя) — «Зірка» — 1:0. 5 000 глядачів. Полтавець, 90. **«Прикарпаття» — «Дніпро» — 3:0.** 6 000. Редушко, 9, Шумський, 33, з пенальті, Зуєнко, 74. На 81-й хв. вилучено Ковальчука («П»). **«Кривбас» — «Шахтар» — 1:0.** 35 000. Платонов, 43, **«Металург» (Донецьк) — «Нива» — 2:1.** 1 200. Мінтенко, 70, Зав'ялов, 72 — А. Капанадзе, 7. **«Таврія» — «Металіст» — 0:1.** 4 000. Кирлик, 71. **СК «Миколаїв» — «Карпати» — 0:3.** 5 000. Ковалець, 29, Гецко, 43 і 78. **«Металург» (Маріуполь) — «Динамо» — 1:2.** 15 000. Браїло, 2 — Шевченко, 55 і 72. Матч ЦСКА — «Ворскла» відбувся вчора.

Футболісти «Кривбасу» грамотно побудували гру проти лідера. Перекривши всі підходи до свого штрафного майданчика, вони «пов'язали» реактивних гравців «Шахтаря». Позбувшись своїх козирів — простору та швидкості, — гості не змогли забити жодного м'яча у ворота Лавренцова. «Кривбас» відсвяткував ще одну перемогу над сильним суперником.

Багатообіцяюче для господарів розпочався і матч у Маріуполі, де Браїло вже на другій хвилині розпечатав ворота «Динамо». Але швидкий гол не збентежив киян. У другому таймі Шевченко двічі засмутив воротаря «Металурга».

Якщо приїзд лідерів до Кривого Рогу та Маріуполя вже сам по собі став святом, то у прихильників «Прикарпаття» був інший привід для нього. В Івано-Франківську вшановували Ватаманюка, який зіграв 500 матчів за команду. Ярославу вручили значок майстра спорту, автомобіль ДЕУ, а товариші по команді постаралися подарувати йому перемогу над «Дніпром». Це їм вдалося. Глядачі вітали не тільки Ярослава Ватаманюка, а й нового наставника «Прикарпаття» Анатолія Заяєва, під керівництвом якого команда провела першу гру на своєму полі. Прем'єра досвідченому тренерові вдалася, і всі прихильники «Прикарпаття» переконалися: команду буде врятовано.

Турнірне положення команд таке:

	І	В	Н	П	М	О
Шахтар	13	10	0	3	40-11	30
Динамо	12	8	3	1	35-9	27
Кривбас	14	7	6	1	16-5	27
Карпати	14	7	5	2	21-12	26
Металург М	14	6	4	4	17-10	22
Металург Д	14	6	4	4	16-16	22
Металург З	13	6	3	4	22-20	21
ЦСКА	13	4	7	2	17-14	19
Металіст	14	6	0	8	15-24	18
Таврія	14	4	3	7	16-20	15
Нива	14	4	3	7	11-19	15
Зірка	14	3	4	7	11-18	13
Ворскла	13	3	4	6	12-20	13
Дніпро	14	4	1	9	11-26	13
Прикарпаття	14	2	4	8	12-31	10
СК Миколаїв	14	2	3	9	10-27	9

Заключні матчі першого кола чемпіонату відбудуться 30 і 31 жовтня.

«Чорноморець» здався без бою

Спорт

Першість України. Перша ліга. 16-й тур: «Десна» — «Металург» — 2:0. 1 000. Головатий, 40, Гелазєв, 77, з пенальті. **«Динамо-2» — «Чорноморець» — 8:1.** 300. Косирін, 13, 36, 48, Венглінський, 14, 75, В. Маковський, 18, 44, Ан-й Герасименко, 55 — Жабченко, 23, з пенальті. **«Сталь» — «Поділля» — 1:1.** 3 000. Плотников, 79 — Магріані, 73. **«Шахтар» — «Буковина» — 1:2.** 2 000. Барабаш, 37 — Лащук, 58 та 90. **«Нива» — «Волинь» — 4:1.** 3 500. Ядлось, 54, І. Корпонай, 63, 71, Комарницький, 86 — Гуменяк, 55. **«Полісся» —ФК «Львів» — 0:0.** 1 200. **ФК «Черкаси» — «Нафтовик» — 2:0.** 3 000. Остроушко, 14, О. Грицай, 27. **ЦСКА-2» — «Явір» — 2:1.** 100. Малимон, 68, О. Олексієнко, 79 — Коврижкін, 27.

Такого приниження одеський «Чорноморець» не знав за всю свою історію. Друга динамівська команда «позбиткувалася» із колись сильного клубу. Вже в першому таймі кияни вигравали з рахунком 5:1. Тільки почався другий, як наполегливий Косирін провів шостий гол, а завершили розгром «Чорноморця», що тонув, удари Венглінського та Герасименка.

А от вінницькій «Ниві» лише в другій половині гри вдалося підібрати ключі до воріт «Волині». Розпечатав їх Ядлось, а потім досвідчений Іван Корпонай двічі «покарав» гостей за зухвалий гол Гуменяка.

Принциповий для себе матч виграла в Макіївці «Буковина», що завершувала турнірну таблицю. Можливо, після цієї перемоги почнеться сходження та відродження клубу, який має хорошу футбольну історію? Це стане зрозуміло 29 жовтня, коли буковинці в Чернівцях будуть приймати «Динамо-2». Саме того дня відбудуться й інші матчі 17-го туру.

А після 16-го туру команди в турнірній таблиці розташувалися в такому порядку: «Динамо-2» — 37 очок, «Торпедо» — 36, «Нива» — 31, «Чорноморець» — 27, ФК «Черкаси» — 26, «Шахтар-2» — 23, «ЦСКА-2» — 19, «Металург» — 17, «Поліграфтехніка» — 17, «Сталь» — 16, «Поділля» — 16, «Десна» — 16, ФК «Львів» — 16, «Полісся» — 16, «Нафтовик» — 15, «Волинь» — 14, «Шахтар» — 10, «Буковина» — 10, «Явір» — 8, «Кремінь» — 8.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Голос України

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс—224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 189220.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311206.

2 3 4 5 6 7 8 9